

Ameli Notomb

LEKSIKON LIČNIH IMENA

AMELI NOTOMB
LEKSIKON LIČNIH IMENA

PAIDEIA

bojana888

LISSET VEĆ OSAM SATI nije mogla da zaspi. U njenom stomaku beba je štucala još od sinoć. Na svakih četiri-pet sekundi snažan potres bi uzdrmao telo ove devetnaestogodišnje devojke koja je, godinu dana ranije, odlučila da postane supruga i majka.

Vilinska priča je započela kao kakav san: Fabijen je bio lep, govorio je da bi za nju sve učinio i ona je to doslovno shvatila. Pomisao da se poigra ženidbe zabavljala je toga dečaka istoga uzrasta, i tako je zaprepašćena i uzbuđena rodbina imala prilike da vidi to dvoje dece kako se oblače u svadbenu odeću.

Ubrzo zatim, Liset je pobedonosno objavila da je trudna.

Starija sestra ju je zapitala:

- Da nije to malo rano?

- To nikada neće biti dovoljno rano! - odgovorila je mala, sva oduševljena.

Malo-pomalo, stvari su postajale sve manje kao u bajci. Fabijen i Liset su se mnogo svađali. On je bio veoma srećan što je ona trudna i sada joj je govorio:

- Bolje bi bilo da prestaneš da se ludiraš kada mali stigne!

- Ti to meni pretiš?

On bi tada odlazio zalupivši vrata.

Međutm, ona je bila sigurna da se ne ludira. Želela je da život bude snažan i ispunjen. Zar ne bi bila luda ako bi želela nešto drugo? Htela je da joj svaki dan, svaka godina donesu najviše.

Sada je videla da joj Fabijen nije dorastao. Bio je to normalan mladić. Igrao se ženidbe, a sada se igra oženjenoga čoveka. Nije ni nalik na privlačnoga princa. Ona je njega nervirala. Govorio je:

- Eto, opet je hvata.

Ponekada joj se umiljavao. Milovao joj je stomak i govorio:

- Ako bude dečak, zvaće se Tangi. A ako bude devojčica, zvaće se Žoel.

Liset je razmišljala kako mrzi ta imena.

U dedinoj biblioteci našla je neku enciklopediju iz prošloga veka. Tamo su se mogla naći najčudnovatija imena koja nagoveštavaju surove sudbine. Liset ih je pažljivo zapisivala na komadićima hartije koje je ponekada gubila. Kasnije bi neko pronašao tu i tamo zgužvani papirić na kojem je bilo napisano „Eleuterija” ili „Litegarda” i niko nije razumevao smisao ovih prekrasnih leševa.

Beba je ubrzo počela da se pokreće. Ginekolog je govorio kako nije nikada imao prilike da prati toliko pokretljivu bebu: „Ovo je stvarno retko!”

Liset se smeškala. Njen mali je sasvim izuzetan. Još donedavno nije bilo moguće unapred saznati pol deteta. Trudnoj devojčici to nije ni bilo važno.

- Biće to igrač ili igračica - objavila je, glave puna sanjarija.

- Ne, biće fudbaler ili gnjavatorka - govorio je Fabijen.

Ona ga je streljala očima. A on to i nije govorio da bi njoj napakostio, nego samo da je zadirkuje. Ali ona je u ovim krupnim mislima velikoga dečaka videla obeležje ponižavajuće običnosti.

Kada bi bila sama i kada bi se plod ritao kao lud, nežno mu je govorila:

- Igraj, bebice, igray. Ja ću te štiti, neću dopustiti da postaneš neki Tangi fudbaler ili neka tamo Žoel gnjavatorka, bićeš slobodna da igraš gde god budeš htela, u Pariskoj operi ili sa Ciganima.

Malo-pomalo, Fabijen je stekao naviku da odlazi od kuće na celo poslepodne. Otišao bi posle doručka, a vraćao se oko deset sati uveče. Bez ikakvog objašnjenja. Umorna od trudnoće, Liset nije imala snage da ga čeka. Kada se on vraćao, već je spavala. Ujutru, on bi ostajao u postelji do pola dvanaest. Popio bi šolju kafe uz cigaretu koju je pušio gledajući u prazno.

- Jesi li dobro? Ne zamaraš se suviše? - zapitala ga je jednoga dana.
- A ti ? - odgovorio je.
- Ja nosim dete. Da li ti je poznato?
- Kako da ne. Ti samo o tome i pričaš.
- Pa eto, trudnoća je veoma zamorna, možeš da zamisliš.
- Nisam ja kriv. Sama si to htela. Ja ga ne mogu nositi umesto tebe.
- A može li se znati šta radiš svako popodne ?
- Ne.

Ona prosto pobesne:

- Ja ne znam više ništa! Ništa više mi ne pričaš!
- Osim deteta, tebe ništa i ne zanima.
- A ti budi zanimljiv. Tada ćeš i mene zanimati.
- Pa ja jesam zanimljiv.
- Onda me zainteresuj, ako si za to sposoban!

On uzdahnu i ode da donese neku futrolu. Iz nje izvadi revolver. Ona razrogači oči.

- Evo šta radim svako popodne. Gađam.
- Gde?
- U jednom tajnome klubu. Ništa važno.
- Unutra su pravi meci?
- Da.
- To da bi ubijao ljude?
- Recimo.

Ona zadivljeno pomilova oružje.

- I sve sam bolji, znaš. Pogađam cilj u srce otprve. Ne možeš ni da zamisliš kakvo je to osećanje. Obožavam ga. Kada počnem, ne umem da prestanem.

- Shvatam.

Njima se nije često događalo da se uzajamno shvate.

Starija sestra, koja je imala već dvoje dece, dolazila je da poseti Liset koju je obožavala. Nalazila je da je ona tako lepa, da je tako krhka sa svojim velikim stomakom. Jednoga dana su se posvađale:

- Trebalo bi da mu kažeš da potraži neki posao. Uskoro će biti otac.

- Tek nam je devetnaest godina. Roditelji sve plaćaju.

- Neće večito plaćati.

- Ma zašto ti mene gnjaviš tim pričama?

- To je ipak važno.

- Ti baš moraš uvek da mi pokvariš sreću!

- Ma šta to pričaš?

- A sada ćeš mi reći kako treba biti razuman i bla-bla-bla!

- Ti si poludela! Nisam to uopšte kazala!

- Eto ti sad! Još sam i luda! To sam i očekivala! Ti meni zavidiš! Hoćeš da me uništiš!

- Liset, zaboga...

- Odlazi! - povikala je.

Starija sestra ode, zaprepašćena. Uvek je znala da je mlađa sestra osetljiva, ali ovo je dobilo zabrinjavajuće razmere.

Posle toga, kada bi joj se javila telefonom, Liset je prekidala vezu čim bi čula njen glas.

„I ovako imam dosta problema”, mislila je mlađa.

A uistinu ona je, i ne priznajući to sebi, osećala da je na slepome koloseku i da starija sestra to zna. Kako će oni zarađivati za život jednoga dana? Fabijena zanima samo vatreno oružje, a ona nije ni za šta. Neće valjda da postane kasirka u samoposluzi. Uostalom, sigurno za to ne bi ni bila sposobna.

Navukla je jastuk na glavu da bi prestala da misli o tome.

Te noći beba je počela da štuca u Lisetinome stomaku. Teško je zamisliti

kakav uticaj ima štućanje fetusa na osetljivu, trudnu devojčicu.

Fabijen je spavao kao sasvim bezazlen čovek. A ona već osam sati nije spavala i osam meseci je trudna. Činilo joj se kao da u ogromnome stomaku nosi tempiranu bombu.

Kada god bi dete štućnulo, učinilo bi joj se kao da je otkućaji nekoga sata približavaju trenutku eksplozije. Košmar je postajao stvarnost: očigledno je nešto bukñulo - u Lisetinoj glavi.

Ustala je, pokrenuta nekim iznenadnim ubeđenjem koje joj širom otvori oči.

Onda ode da uzme revolver tamo gde ga je Fabijen sakrivao. Vratu se do kreveta na kojem je mladić spavao. Pogleda njegovo lepo lice nišaneći mu slepooćnicu i prošaputa:

- Volim te, ali moram da zaštitim dete od tebe. Primaće cev i pritisnu obarać dok ne isprazni oružje. Pogleda krv na zidu. Zatim, sasvim mirna, pozva telefonom policiju:

- Ubila sam muža. Dođite.

Kada su policajci došli, doćekala ih je devojćica sa stomakom do zuba, držeći revolver u desnoj ruci.

- Spustite oružje ! - rekoše joj pretećim glasom.

- O, prazno je - odgovori ona poslušavši naređenje. Odvela je policajce do braćne postelje da im pokaže svoje delo.

- Da li je vodimo u policiju ili u bolnicu?

- Zašto u bolnicu? Ja nisam bolesna.

- Mi to ne znamo. Ali jeste trudni.

- Nisam još na porođaju. Vodite me u policiju - zahtevala je, kao da se radi o nekom pravu.

Kada su stigli tamo, rekoše joj da može pozvati advokata. Kazala je da to nije potrebno. Neki čovek u jednoj kancelariji postavio joj je bezbroj pitanja

među kojima i ovakva:

- Zašto ste ubili muža?
- Mali mi je štucao u stomaku.
- Dobro, i onda?
- Pa ništa. Ubila sam Fabijena.
- Ubili ste ga zato što je mali štucao?

Izgledala je zbunjeno pre nego što će odgovoriti:

- Ne. Nije to tako prosto. To znači, mali više ne štuca.
- Ubili ste muža da bi maloga prošlo štućanje?

Ona se neumesno nasmeja:

- Ma ne, to je smešno!
- A zašto ste ubili muža?
- Da bih zaštitila svoje dete - potvrdila je, ovoga puta sa tragičnom

ozbiljnošću.

- Ah! Vaš muž mu je pretio?
- Da.
- Trebalo je da nam to odmah kažete.
- Da.
- A čime mu je pretio?
- Hteo je da ga zove Tangi ako bude dečak, a Žoel ako bude devojčica.
- I onda?
- Pa ništa.
- Ubili ste muža zato što vam se nisu svidela imena koja je izabrao?

Ona se malo namršti. Osećala je da u njenim razlozima nešto nedostaje, a ipak, bila je sigurna da je u pravu. Veoma dobro je shvatala svoj postupak i zato je osećala nelagodnost što nije u stanju da ga objasni. Onda je odlučila da ćuti.

- Jeste li sigurni da ne želite advokata?

U to je bila sigurna. Kako bi to objasnila nekom advokatu? Mislio bi da je luda, kao što misle i drugi. Što više govori, sve više je smatraju ludom. Zato

će zatvoriti usta.

Smeštena je u zatvor. Bolničarka ju je posećivala svakoga dana.

Kada bi joj najavili posetu majke ili starije sestre, ona bi odbila da ih primi.

Odgovarala je jedino na pitanja u vezi sa njenom trudnoćom. Inače je ostajala nema.

A u sebi je govorila: „U pravu sam što sam ubila Fabijena. Nije on bio loš, bio je običan. Jedino što kod njega nije bilo obično, to je njegov revolver, ali on bi ga uvek upotrebljavao samo na običan način, protiv sitnih mangupa iz kraja, ili bi ga dao detetu da se igra. Bila sam u pravu što sam ga okrenula protiv njega. Želeti da ti se dete zove Tangi ili Žoel, znači ponuditi mu jedan običan svet, jedan već zatvoren vidik. A ja hoću da moje dete raspoláže beskrajem. Ja hoću da se moje dete ne oseti ničim ograničenim, hoću da mu njegovo ime govori o sudbini izvan svake norme.”

Liset je rodila u zatvoru devojčicu. Uzela ju je u ruke i gledala je sa najvećom ljubavlju na svetu. Nikada nije viđena tako ushićena mlada majka.

- Suviše si lepa! - ponavljala je bebi.

- Koje ime ćete joj dati?

- Plektrid.

Velika delegacija savetnica, psihologa, nekih njoj čudnih pravnika i još čudnijih lekara prolazilo je ispred Lisete da bi protestovalo: ne može dati takvo ime svojoj kćeri.

- Mogu. Postojala je jedna sveta Plektrid. Ne sećam se više ko je bila, ali znam da je postojala.

Proveravali su kod nekoga stručnjaka koji to potvrdi.

- Liset, mislite na dete.

- Ja samo na nju i mislim.

- To će joj samo praviti teškoće.
- Po tome će ljudi znati da je ona izuzetna.
- Može se neko zvati i Marija, pa biti izuzetan.
- Ime Marija ne štiti. Ime Plektrid štiti: taj opori završetak zvoniti kao štit.
- Onda joj dajte ime Gertrud. To se može lakše podneti.
- Ne. Početak imena Prektrid navodi da se pomisli na štit: ovo ime je amajlija.
- Ovo ime je tragikomično i vaše dete će služiti ljudima za podsmeh.
- Ne: ono će je ojačati toliko da će moći da se brani.
- Zašto joj unapred davati razlog za odbranu? Tako će samo imati više prepreka!

- Vi to kažete zbog mene?

- Pored ostalog.

- Ne brinite, neću joj dugo smetati. A sada me slušajte: nalazim se u zatvoru i lišena sam svojih prava. Jedina sloboda koja mi je ostala jeste da svojem detetu dam ime koje želim.

- To je sebično, Liset.

- Naprotiv. A osim toga, to se vas i ne tiče.

Krstila je dete u zatvoru kako bi bila sigurna da kontroliše stvar.

Iste noći je napravila uže od pocepanih čaršava i obesila se u ćeliji. Ujutru su našli njen laki leš. Nije ostavila nikakvo pismo, nikakvo objašnjenje. Ime njene kćeri koje je tako uporno branila, bilo je njeno zaveštanje.

Lisetina starija sestra Klemans je došla u zatvor da uzme dete. Tamo su bili prezadovoljni da se otarase te male rođene u tako strašnim okolnostima.

Klemans i njen muž Deni imali su dvoje dece, od četiri i dve godine, Nikol i Beatris. I sada smatraju da će Plektrid biti njihovo treće dete.

Nikol i Beatris dođoše da vide svoju treću sestru. Nisu imale nikakvoga razloga da misle kako je ona Lisetina kći, o čijem postojanju nisu stvarno ništa

ni znale.

Bile su suviše male da bi shvatile kako ona ima budi-bog-s-nama ime i prihvatiše ga, mada im je na početku bilo pomalo teško da ga izgovore. Dugo su je zvale Plektid.

Dete je bilo neviđeno obdareno da bude voljeno. Da li je devojčica osećala kako su tragične bile okolnosti u kojima je rođena? Svojim dirljivim pogledima odvrćala je okolinu da uopšte na to i pomišlja. Treba naglasiti da je za to imala pravo sredstvo: oči neobične lepote.

Novorođena devojčica, onako sitna i mršava, polagala bi na svoju metu ogroman pogled - ogroman po veličini i značenju. Te ogromne i prekrasne oči govorile su Klemansi i Deniju: „Volite me! Vama je suđeno da me volite! Meni je samo osam nedelja, ali zbog toga nisam ništa manje grandiozno biće! Kada biste znali, kada biste samo znali...”

Klemans i Deni su izgledali kao da znaju. Otrprve su osetili divljenje prema Plektrid. Bila je toliko čudna da je na neki svoj način i biberon pila nepodnošljivo sporo, nikada nije plakala, malo je spavala noću a mnogo danju, sasim određeno je pokazivala prstićem predmet koji bi poželela.

Gledala je nekako ozbiljno i duboko svakoga ko bi je uzeo u ruke, kao da hoće da kaže kako je to baš početak velike ljubavne priče i da onaj ima zbog čega da bude uzbuđen.

Klemans koja je beskrajno volela pokojnu sestru, prenese tu ljubav na Plektrid. Nije ona nju volela više nego svoje dve devojčice: nju je volela drugačije. Nikol i Beatris su u njoj budile neobično veliku nežnost; Plektrid je u njoj pobuđivala obožavanje.

Njene dve starije devojčice su bile ljupke, dobre, pametne, prijatne; najmlađa je bila izvan svake norme - bila je divna, silna, zagonetna, luckasta.

I Deni je bio lud za njom od samoga početka i takav je ostao. Ali ništa se

nije moglo izjednačiti sa ljubavlju koju je prema njoj osećala Klemans. Između Lisetine sestre i kćeri vladala je prava bura ljubavi.

Plektrid nije uopšte imala apetita i rasla je isto onako sporo kao što je i jela. To je bilo beznadežno. Nikol i Beatris su sve jele i rasle na očigled. Imale su okrugle i rumene obraziće zbog kojih su se roditelji radovali. Kod Plektrid rasle su samo oči.

- Hoćemo li je stvarno tako zvati? - upita Deni jednoga dana.

- Naravno. Moja sestra je htela da se ona tako zove.

- Tvoja sestra je bila luda.

- Ne. Moja sestra je bila preosetljiva. U svakom slučaju, ime Plektrid je lepo.

- Misliš ?

- Da. Osim toga, njoj zaista priliči.

- E, ja se ne slažem. Ona liči na vilu, ja bih je zvao Zora.

- Suviše kasno. Devojčice su već prihvatile njeno pravo ime. I tvrdim ti da joj ono pristaje: podseća na gotsku princezu.

- Jadno dete ! Biće joj teško kada pođe u školu.

- Njoj neće. Suviše je jaka ličnost da bi joj to smetalo.

Plektrid je izgovorila prvu reč u normalnom uzrastu i to je bilo „Mama!”

Klemans je bila oduševljena. I sam veseo, Deni joj napomenu da je prva reč sve njihove dece - a uostalom i sve dece na svetu - upravo „mama”.

- To nije isto - reče Klemans.

Reč „mama” je dugo bila jedina koju je Plektrid izgovarala. Kao pupčana vrpca, ova reč joj je bila dovoljna veza sa svetom. Otrpve ju je izgovarala savršeno, sa nosnim suglasnikom na kraju, sigurnim glasom, umesto „mamamama” kako izgovara većina dece.

Izgovarala je to retko, ali kada bi izgovorila, bilo je to tako svečano

jasno, da je privlačila pažnju. Čovek bi se kladio da je birala trenutak kada će postići najbolji utisak.

Klemans je imala šest godina kada se Liset rodila: veoma dobro se sećala svoje sestre kada se rodila, kada je imala godinu dana, dve godine i tako dalje. Nije bilo nikakve zabune:

- Liset je bila obična. Mnogo je plakala, ponekada je bila divna, ponekada nepodnošljiva. Ni po čemu nije bila izuzetna. Plektrid nimalo ne liči na nju: tiha je, ozbiljna, razborita. Oseća se koliko je pametna.

Deni se blagonaklono šalio sa svojom ženom:

- Prestani da govoriš o njoj kao o mesiji. Ona je ljupko dete i to je sve. A onda bi je, veoma raznežen, podigao iznad svoje glave.

Mnogo kasnije Plektrid je izgovorila „tata”.

Sutradan je, iz čisto diplomatskih pobuda, kazala „Nikol” i „Beatris”.

I sve to je izgovarala besprekorno.

Ona je govorila sa istom filozofskom štedljivošću kao što je i jela. Za svaku novu reč bilo joj je potrebno da se mnogo usredsredi i da razmisli, kao i kada bi se u njenome tanjiru našlo neko novo jelo.

Kada bi videla neko nepoznato povrće u kašici, pokazala bi ga Klemansi.

- To? - pitala bi.

- To je praziluk. Pra-zi-luk, probaj, veoma je dobro. Plektrid bi onda provela dobra pola sata posmatrajući komadić praziluka u kašičici. Onda bi ga prinela do nosa da najpre proceni miris, zatim bi ga još i još posmatrala.

- Dovoljno se ohladilo! - rekao bi Deni šaljivo.

Ona se nije na to osvrćala. Kada bi procenila da je ispitivanje završeno, uzimala bi jelo u usta i dugo ga probala. Ne bi izgovarala svoj sud: započinjala je ogled sa drugim komadićem, zatim sa trećim. Najčudnije je bilo što je tako radila čak i kada bi njena poslednja ocena, posle četiri pokušaja bila:

- Mrzim.

Normalno, kada dete mrzi neko jelo, ono to zna čim ga dotakne jezikom. Plektrid je htela da bude sigirna u svoj ukus.

Tako je bilo i sa rečima; čuvala je u sebi nove reči i ispitivala sve njihove bezbrojne nabore pre nego što ih izgovori, najčešće bez ikakve veze i na opšte iznenađenje :

- Žirafa!

Zašto je kazala „žirafa” dok su se spremali da krenu u šetnju? Najpre su sumnjali da ne razume šta kaže. Međutim, ona je shvatala. Stvar je bila u tome što je njeno razmišljanje teklo nezavisno od spoljnih okolnosti. Tako bi iznenada, dok oblači kaput, Plektridin duh završavao sa razumevanjem ogromnog žirafinoga vrata i nogu: tada je morala da izgovori njeno ime, čime je htela da obavesti ljude da se u njenom unutrašnjem svetu pojavila žirafa.

- Da li si primetio kako ima lep glas? - govorila je Klemans.

- Jesi li nekada čula dete koje nema ljubak glasić? - primećivao je Deni.

- Upravo tako! Ona ima lep, a ne ljubak glas - odgovarala je Klemans.

U septembru je pošla u obdanište.

- Za mesec dana imaće tri godine. Možda ja malo rano.

Ali nije bilo problema.

Posle nekoliko dana, vaspitačica obavesti Klemans da ne može da zadrži Plektrid.

- Suviše je mala, je l' da?

- Ne, gospođo. Imam ja u grupi i manje dece.

- Pa onda?

- Nego zbog njenoga pogleda.

- Molim?

- Druga deca se rasplaču samo zato što ih ona uporno gleda. I moram reći da ih razumem: kada mene gleda tako, ne osećam se prijatno.

Prepuna ponosa, Klemans objavi svima da je njena kći izbačena iz

obdaništa zbog očiju. Niko nije nikada čuo ni za šta slično.

Ljudi su već mrmljali:

- Jeste li ikada čuli da izbacuju decu iz obdaništa?

- I to zbog očiju!

- Stvarno, ta mala nekako neobično gleda!

- Dve starije su tako dobre, tako ljupke. Ova najmlađa je neki demon!

Da li su ljudi znali ili nisu u kakvim okolnostima je rođena? Klemans nije nipošto htela da se raspituje o lome. Više je volela da smatra konačnom neposrednu vezu koja ju je vezivala sa Plektrid.

Bila je oduševljena što se nastavljao njen boravak udvoje sa malon. Deni bi ujutru odlazio na posao sa dve Marije devojčice koje je odvezio, jednu u školu, drugu u obdanište. Klemans je ostajala sama sa najmlađom. Čim bi se vrata zatvorila za mužem i decom, ona bi se pretvarala u drugu ličnost. Postajala je spoj vile i veštice, što je prisustvo jedine Plektrid otkrivalo u njoj.

- Sada smo sasvim slobodne. Hajde da se preoblačimo.

Ona se menjala u najdubljem smislu te reči: ne samo da je skidala uobičajenu odeću da bi se zamotala u luksuzne tkanine u kojima je izgledala kao indijanska kraljica, nego je menjala dušu majke porodice u dušu neke čarobne osobe obdarene izuzetnim moćima.

Pod mirnim pogledom deteta, mlada žena od dvadeset osam godina bi iz sebe izvlačila vilu od šesnaest godina i vešticu staru dve hiljade godina, koje su tu počivale.

Zatim bi svlačila devojčicu i oblačila joj haljinu princeze koju joj je krišom bila kupila. Uzimala bi je za ruku i vodila pred veliko ogledalo u kojem su se posmatrale.

- Vidiš li kako smo lepe?

Plektrid je uzdisala od sreće.

Zatim bi igrala da zadivi trogodišnju kćer. A ova je uživala i ulazila u

igru. Klemans bi je držala za ruke, a onda je iznenada obuhvatila oko pasa i podizala kao da leti u vazduhu.

Plektrid je vrištala od radosti.

- A sada, pogledajte stvari - tražilo je dete koje je već znalo čitav obred.
- Kakve to stvari ? - pravila se Klemans da ne zna.
- Princezine stvari.

Princezine stvari su bili predmeti koji su iz jednog ili drugoga razloga bili izabrani kao otmeni, divni, neviđeni, retki - konačno, dostojni da im se divi isto tako uzvišena osoba.

Klemans je po istočnjačkome tepihu u salonu poredala stari nakit, papuče od crvenoga somota koje je ona nosila samo jedno veče, mali lornjon opervažen pozlatom u stilu „nove umetnosti”, srebrnu tabakeru, arapske bakarne bočice dugog uskoga grlića išarane uzbuđljivim lažnim dragim kamenjem, par rukavica od bele čipke, išarano srednjovekovno prstenje od plastike koje je Plektrid dobila na nekom uličnom automatu, krunu od pozlaćenoga kartona sa Nove godine.

Tako se dobijala bezoblična gomilica koju su njih dve nalazile prekrasnom: po njihovom žmirkanju, reklo bi se da su to istinske dragocenosti.

Mala je zadivljeno posmatrala ovo gusarsko blago. Uzimala je u ruku svaki od tih predmeta i posmatrala ih veoma ozbiljno i sa ushićenjem.

Starija bi je ponekada ukrašavala tim nakitom, obuvala joj papuče; onda bi joj pružila ručno ogledalo i kazala:

- Sada ćeš videti kako si lepa.

Zadržavajući dah, mala je gledala svoj lik u ogledalu: u sredini pozlaćenoga kruga otkrivala bi trogodišnju kraljicu, čudnovatu sveštenicu uvijenu u čipke, persijsku nevestu na dan venčanja, vizantijsku sveticu koja pozira slikaru za ikonu. I u toj bezumnoj slici, ona je pronalazila sebe.

Svako drugi bi se slatko nasmejao videći to detence okićeno kao kakva

čarobnica u zanosu. Smeškala se i Klemans, ali nije se smejala: više nego komikom prizora, ona je bila zapanjena lepotom devojčice. A ona je bila lepa kao gravire koje se mogu videti u knjigama vilinskih bajki iz starih vremena.

„Današnja deca nisu više tako lepa” razmišljala je sasvim zaneta - deca u prošlosti sigurno nisu bila lepša.

Puštala bi da svira „muzika za princezu” (Čajkovski, Prokofjev) i onda pripremala za dete zakusku kao da je to pravi ručak: medenjake, kolač sa čokoladom, pitu sa jabukama, biskvit sa bademom, koh sa vanilom, a kao piće slatki sok o jabuke i sirup od bademovoga mleka.

Klemans bi rasporedila sve te slatkiše po stolu, zabavljajući se pomalo sopstvenim stidom: nikada ne bi dopustila svojim starijim kćerima da jedu samo slatkiše. Nalazila je za sebe opravdanje misleći kako je Plektrid sasvim drugačiji slučaj:

- Ovo je ručak za decu iz vilinskih priča.

Navukla bi zavese, upalila sveće i pozvala malu. A ova bi jedva nešto gricnula dok je širom otvorenih krupnih očiju pažljivo slušala šta joj mama priča.

Oko četrnaest sati, Klemans bi se iznenadila opazivši da će se starije devojčice vratiti kući za manje od tri sata, a ona nije obavila nijednu dužnost majke porodice.

Tada bi hitro uskočila u običnu odeću, otrčala do ugla ulice da kupi ozbiljnije namirnice, vraćala se da stan dovede u pristojno stanje, ubacivala u mašinu prljavo rublje, a onda odlazila u školu da dovede decu. U takvoj žurbi, nije uvek imala vremena ili prisebnosti da svuče sa Plektrid onu odeću za prerusavanje - iz prostoga razloga što za nju to i nije bilo prerusavanje.

I tako se mogla na ulici videti dobro raspoložena mlada žena kako drži za ručicu jedno mikroskopsko stvorenjce nakinđureno više nego što bi se usudile i same princeze iz *Hiljadu i jedne noći*.

Kod ulaza u školu taj prizor je izazivao čas zaprepašćenje, čas buran

smeh, divljenje i neodobravanje.

Nikol i Beatris bi svaki put radosno ciknule kada bi ugledale tako čudno odevenu svoju sestricu, ali neke majke su govorile glasno i jasno:

- Stvarno je na kraj pameti ovako obući dete!
- Kao da je cirkuska životinja.
- Ne bi bilo čudno ako mala kasnije krene pogrešnim putem!
- Prosto je neshvatljivo da se ovako služi svojom decom samo da bi bila

zanimljiva!

Bilo je i manje glupih odraslih osoba koje su se raznežavale pred ovom malom prikazom. A ona je osećala zadovoljstvo, nalazeći da je u osnovi sasvim normalno što je svi tako posmatraju, jer je i sama bila primetila u ogledalu da je veoma lepa - i zbog toga je istinski uživala.

Ovde treba otvoriti zgradu da bi se jedanput zauvek okončao nekorisni uvod koji traje suviše dugo. Ovo bi moglo da se nazove poslanicom Arsinojama.

U Molijerovome *Mizantropu* mladu, lepu i koketnu Selimenu prekoreva stara i gorka Arsinoja koja joj, zelenu od zavisti, naznačuje da ne bi trebalo da se toliko pravi važna zbog svoje lepote. Selimena joj odgovara na izuzetno lep način. Nažalost, Molijerov genije neće ničemu poslužiti, pošto se i dalje, gotovo četiri veka kasnije, drže moralizatorske, stroge i kisele govorancije ako bi se neko nesrećno biće osmehnulo svojem liku u ogledalu.

Pisac ovih redova nije nikada osetila radost gledanja sebe same u ogledalu, ali da joj je ta milost bila podarena, ne bi sebe ni najmanje lišavala toga bezazlenog zadovoljstva.

Ova govorancija je namenjena naročito svim Arsinojama sveta: stvarno, šta imate tu da prigovorite? Kome škode te srećnice ako uživaju u svojoj lepoti? Nisu li one pre dobrotvorke naše tužne sudbine, ako nam omogućavaju da uživamo u njihovim divnim licima?

Pisac ovde ne govori o onima koji su lažnom lepotom izgradili načelo

prezira i odbacivanja, nego o onima koji, naprosto zadivljeni svojom slikom, žele da se i drugi pridruže njihovoj prirodnoj radosti.

Ako bi sve Arsinoje, koje ulažu mnogo truda u ogovaranje svih Selimena, toliko energije uložile da iz sebe izvuku najbolje strane svojega telesnog izgleda, bile bi upola manje ružne.

Već na izlazu iz škole, Arsinoje svih uzrasta bi navalile na Plektrid. A ona, kao prava Selimena, nije o tome vodila nimalo računa i obraćala je pažnju samo na svoje obožavaoce na čijem licu je volela da primeti zadivljeno iznenađenje. Devojčica je u tome osećala bezazleno zadovoljstvo zbog kojeg je postajala još lepša.

Klemans bi dovela kući sve troje dece. Dok su se dve starije bavile domaćim zadacima ili su nešto crtale, ona je pripremala ozbiljnu hranu - šunku, pire - i ponekada se smeškala zbog razlike u vrstama hrane koje daje svome potomstvu.

Međutim, ne bismo mogli da je optužimo za pristrasnost: ona je toliko volela sve troje dece! Prema svakome od njih gajila je onakvu ljubav kakvu su devojčice u njoj pobuđivale: ozbiljnu i snažnu prema Nikol i Beatris, ludu i zanetu prema Plektrid. Zbog toga nikako nije bila manje dobra majka.

Kada su malu zapitali šta bi volela da dobije kao rođendanski poklon kada napuni četiri godine, ona je odgovorila bez senke oklevanja:

- Baletske patike.

Bio je to fini način da roditeljima stavi do znanja šta želi da postane. A za Klemans nije moglo biti veće radosti: kada je njoj bilo petnaest godina, odbijena je na prijemnom ispitu u Operi za učenicu baleta - „malog pacova” - i to nije nikada prežalila.

Upisaše Plektrid na tečaj baleta za početnice od četiri godine. Ne samo da je tamo nisu odbili zbog pogleda, nego se upravo zbog njega upravo istakla.

- Ova mala ima oči balerine - rekla je profesorka.

- Kako se mogu imati oči balerine? - začudi se Klemans. - Možda ima telo balerine, gipkost balerine?

- Da, ona ima sve to. Ali ima i oči balerine, a verujte mi da je to najvažnije i najređe. Ako balerina nema taj pravi pogled, nikada neće istinski izgledati da se uživala u igru.

A i bilo je očigledno da su Plektridine oči, kada igra, dobijale neku izvanrednu izražajnost. „Ona je sebe pronašla”, mislila je Klemans.

Kada je imala pet godina, devojčica još nije išla u predškolsko zabavište. Majka je smatrala da je odlaženje četiri puta nedeljno na čas baleta dovoljno da navikne na druženje sa drugom decom.

- U zabavištu se ne uči samo to - pobunio se Deni.

- Da li je njoj zaista neophno da nauči kako se lepe šarene hartijice, kako se prave ogrlice od makarona i kanapa? - govorila mu je supruga, dižući pogled prema nebesima.

U stvari, Klemans je htela da što više produži vreme koje ona provodi sama sa devojčicom. A časovi baleta su imali neporecivu prednost nad pripremnim zabavištem: mama je imala pravo da im prisustvuje.

Sa ushićenim ponosom je posmatrala malu kako se vrti: „Ovo dete je stvarno darovito!” Upoređene sa njom, ostale devojčice su izgledale kao patkice.

Posle časova profesorka nije propuštala da joj priđe i kaže joj:

- Ona svakako treba da nastavi. Izuzetna je.

Klemans je vraćala kćer kući ponavljajući joj pohvale koje je dobijala za nju. Plektrid ih je primala sa gracioznošću prave dive.

- Pripremno zabavište i inače nije obavezno - zaključio bi najzad Deni sa zabavnom pomrljivošću poslušnoga muškarca.

Ali pripremni razred je, nažalost, bio obavezan.

U avgustu, dok se njen muž pripremao da upiše Plektrid u školu, mama se pobunila:

- Ali njoj je samo pet godina!

- Već u oktobru imaće punih šest.

Ovoga puta je bio uporan. I od prvoga septembra, nisu više vodili dvoje, nego troje dece u školu.

Najmlađa devojčica se nije čak ni protivila. Štaviše, radovala se na pomisao da će isprobati školsku torbu. I tako je nova školska godina počela na čudan način: plakala je majka gledajući kako se dete udaljava.

Plektrid je brzo splasnula. Bilo je to mnogo drugačije od časova baleta. Trebalo je satima sedeti ne krećući se. Trebalo je slušati neku ženu koja je govorila nešto nezanimljivo.

Postojao je čas rekreacije. Ona požuri u dvorište da bi izvodila skokove, toliko njene sirote noge nisu podnosile mirovanje. Za to vreme ostala deca su se igrala zajedno: većina njih se već među sobom poznavala iz zabavišta. Razgovarala su o koječemu. Plektrid je razmišljala o čemu bi to deca mogla da pričaju.

Približila se da poslušaju. Bila je to neprekidna galama koju je stvarao veliki broj glasova, a ona nije mogla da raspozna koji je čiji: govorilo se o učiteljici, o letovanju, o nekoj Magali, o lastišu, pa onda, daj-mi jedan malabar, i, Magali je moja drugarica, ma ćuti tu mnogo si glupa, pa oooojj, pa uuuuff, a ti nemaš karambar, ali zašto ja nisam u odeljenju sa Magali, ma prestaniiii, ne igramo se više sa tobom, kazaću te učiteljici, uuaaa tužibabooo, a zašto si ti mene gurala, e pa Magali mene voli više nego tebe, uuuff kako su ti ružne cipele, ma nemoooj, devojčice su glupave, baš volim što nisam sa tobom u razredu, a Magali...

Uplašena od svega toga, Plektrid pobeže.

A posle je opet trebalo slušati učiteljicu. I opet je bilo nezanimljivo ono

što je ona govorila; ali bilo je bar ravnomernije od čavrljanja devojčica. Bilo bi to i podnošljivo da se nije moralo sedeti nepomično. Srećom, bio je tu prozor.

- Slušaj ti tamo!

Tek na peto „slušaj ti tamo!”, a kako se ceo razred smeja, Plektrid shvati da se to neko njoj obraća i okrenu zaprepašćeni pogled na skup.

- Tebi treba mnogo vremena da primetiš da se tebi govori! - reče učiteljica.

Sva deca su se okrenula da pogledaju koja je to uhvaćena u grešci.

Bilo je to grozno osećanje. Mala balerina se pitala u čemu je to njen zločin.

- Treba u mene da gledaš, a ne kroz prozor! - zaključila je ona žena.

Pošto nije imalo šta da odgovori, dete je ćutalo.

- Kaže se „Da, gospođo”!

- Da, gospođo.

- Kako se ti zoveš? - upita je učiteljica, a videlo se kako misli: „Imaću ja tebe u vidu!”

- Plektrid.

- Molim?

- Plektrid - izgovori ona sasvim jasno.

Deca su još bila suviše mala da bi bila svesna ogromnosti toga imena. A gospođa razrogači oči, proverila u dnevniku i zaključila:

- E pa, ako si htela da budeš zanimljiva, uspela si.

Kao da je dete samo izabralo svoje ime.

A mala je mislila: „Ona se stvarno ljuti! A istinski, baš ona hoće da bude zanimljiva! Dokaz je to što traži da je svi gledamo! Hoće da bude primećena, ali nije zanimljiva!”

Međutim, pošto je učiteljica tu bila glavna, dete je poslušalo. Poče da je gleda netremice onim svojim krupnim očima. Gospođu je to malo poremetilo, ali nije smela da protestuje, plašeći se da bi time dala protivrečnu naredbu.

A ono najgore dogodio se za vreme ručka. Đake su povelu u prostranu menzu u kojoj je vladao onaj osobeni miris mešavine dečije povraćke i sredstva za dezinfekciju.

Morali su da posedaju za stolove postavljene za po desetero dece. Plektrid nije znala gde da sedne, pa zatvori oči da ne bi morala da bira. Gomila dece je dovede za sto sa nepoznatima.

Tetkice su donele tanjire sa nekim jelom za koje se nije moglo odrediti šta je. Uplašena, Plektrid nije imala hrabrosti da stavi u svoj tanjir ta strana tela. Onda su je one poslužile i ona se nađe pred zdelicom punom nekog zelenkastoga pirea i kockica mesa tamne boje.

Pitala se čime je zaslužila ovako okrutnu sudbinu. Dotle, ručak je za nju bio vilinska priča u kojoj je u svetlosti sveća, zaklonjena od sveta zastorima od crvenoga somota, jedna lepa mama obučena u prekrasne haljine, donosila je kolače i kremove koje ona nije morala čak ni da jede, i sve to uz zvuke nebeske muzike.

A ovo sada, usred galame neke ružne i prljave dece, u ružnoj trpezariji u kojoj je nešto čudno zaudaralo, ubacuju joj u tanjir neki zeleni pire i daju joj do znanja da neće moći da ode iz menze dok sve to ne pojede.

Ogorčeno nepravdom sudbine, dete ipak navali da isprazni zdelicu. Bilo je jezivo. Gutala je na jedvite jade. Kada je bila na polovini, ona povratu sve u tanjir i tada shvati otkuda onaj miris.

- Fuj, odvratna si! - rekoše joj deca.

Jedna tetkica dođe da uzme onu zdelicu i uzdahnu: „Ooo! La-la!”

Toga dana bar nije više morala da jede.

Posle ovoga košmara, trebalo je ponovo slušati onu što je bez uspeha pokušavala da bude zanimljiva. Na crnoj tabli ispisivala je neke crte koje nisu čak bile ni lepe.

U pola pet popodne Plektridi je najzad dopušteno da napusti ovo mesto besmisleno koliko i odurno. Izlazeći iz škole opazila je mamu i pojurila prema njoj kao što se juri prema spasenju.

Već na prvi pogled Klemans je znala koliko je njeno dete propatilo. Nežno ju je zagrlila šapućući joj reči ohrabrenja:

- La-la-la, gotovo je, gotovo je.
- Stvarno? - ponadalo se dete. - Neći više odlaziti tamo?
- Da, odlazićeš, to je obavezno. Ali ti ćeš se navići.

I Plektrid, smrvljena, shvati da ljudi nisu poslani na ovu planetu samo da bi uživali.

Ali nije se navikla. Za nju je škola bila pakao i takva je ostala.

Srećom, postojali su časovi baleta. Koliko je ono što je predavala učiteljica bilo beskorisno i ružno, toliko je bilo neophodno i uzvišeno ono čemu je podučavala profesorka baleta.

Ovaj raskorak je počeo da stvara izvesne probleme. Posle nekoliko meseci, većina dece u razredu je uspevala da raspoznaje slova i da ih piše. A Plektrid kao da je bila odlučila da se te stvari nje ni najmanje ne tiču, a kada bi došla na red da joj učiteljica pokaže neko slovo ispisano na tabli, ona bi izgovorila bilo koji glas, mada je stajala pored table, pokazujući malo preterano da je to ni najmanje ne zanima.

Učiteljica je najzad zatražila da vidi roditelje te svoje najgore učenice. Deniju je to bilo neprijatno: Nikol i Beatris bile su dobri đaci i nisu ga navikle da strepi od poniženja. A Klemans, mada to nije priznavala, osećala je neku vrstu tmurnoga ponosa: razume se, ta mala pobunjenica ne radi ništa kao ostala deca.

- Ako nastavi ovako, ponavljajće pripremni razred! - najavila je učiteljica pretećim tonom.

Mama je razrogačila oči pune divljenja: nikada nije čula da je neko dete

ponavljalo pripremni razred. To joj se učinilo kao neko junaštvo, velika smelost, izvesna aristokratska drskost. Koje dete bi se usudilo da ponavlja pripremni razred? Tu gde se i najskromnija deca provlače bez većih teškoća, njena kći je već odvažno pokazivala da se razlikuje od svih, ne, nego da je izuzetak!

Deni opet, nije to shvatio na taj način:

- Učinićemo nešto, gospođo! Uzećemo stvar u svoje ruke!

- Da li se ponavljanje još može izbeći? - upitala je Klemans, puna nade, što su ostali protumačili naopako.

- Naravno. Ako do kraja školske godine bude u stanju da pročita slova.

Mama je prikrila razočarenje. Suviše je lepo da bi bilo istinito!

- Čitaće ih, gospođo - reče Deni. - Baš je to čudno: to dete ipak izgleda veoma inteligentno.

- To je moguće, gospodine. Problem je u tome što nju ovo ne zanima.

„Nju to ne zanima! - zapazi Klemans. - Divna je! Ne zanima je! Kakva ličnost! Tamo gde ostala deca gutaju sve ne trepnuvši, moja Plektrid već probira šta je zanima a šta ne!”

- Ali, tata, mene to ne zanima.

- Ipak, zanimljivo je naučiti da čitaš! - pobunio se Deni.

- A zašto?

- Da bi mogla da čitaš priče.

- Ma svašta. Učiteljica nam ponekada iz čitanke čita priče. A to je toliko dosadno, da posle dva minuta ja prestajem da je slušam.

Klemans joj je u sebi čestitala.

- Znači, hoćeš da ponavljaš pripremni razred? Da li to želiš? - ljutnuo se Deni.

- Hoću da postanem balerina.

- A da bi postala balerina, ipak moraš da završiš pripremni razred.

Supruga odjedanput shvati da je njen muž u pravu. Smesta se umešala. Ode u svoju sobu i donese neku ogromnu knjigu iz prošloga veka.

Onda uze devojčicu na krilo i poče da prelistava sa njom zbirku vilinskih priča. Pazila je da joj ne čita, nego samo da joj pokazuje veoma lepe slike.

Bio je to pravi šok u životu deteta. Nikada još nije bila toliko zadivljena kao sada kada je otkrila sve one princeze što su bile suviše divne da bi dodirivale zemlju i što, zatvorene u svojim kulama, razgovaraju sa plavim pticama koje su u stvari prinčevi, ili se prerašavaju u sudopere da bi se četiri stranice kasnije pojavile kao još uzvišenije.

Istoga trenutka je znala, sa sigurnošću svojstvenoj samo devojčicama, da će jednoga dana i sama postati jedno od tih bića zbog kojih krastave žabe postaju čežnjive, veštice grozne i prinčevi zaglupljeni.

- Ne brini ništa - rekla je Klemans Deniju. - Do kraja nedelje ona će umeti da čita.

Predviđanje je bilo i skromnije od stvarnosti: samo dva dana kasnije, Plektridin mozak je iskoristio ona zamarajuća i besmislena slova za koja je mislio da ih ne prihvata u učionici i našao vezu između slova, zvukova i smisla. Posle dva dana čitala je sto puta bolje od najboljih učenica u pripremnome razredu. Kao da postoji samo jedan ključ da se savlada znanje, a to je želja.

Knjiga priča joj se učinila kao uputstvo kako se postaje princeza sa onih slika. A pošto joj je čitanje otada bilo potrebno, njena inteligencija ga je prihvatila.

- Zašto joj nisi ranije pokazala tu knjigu? - oduševljavao se Deni.

- Ova zbirka je pravo blago. Nisam htela da ga kvarim suviše rano. Trebalo je da stigne do uzrasta kada je u stanju da ceni umetničko delo.

Tako je dva dana kasnije učiteljica mogla da zaključi kako se dogodilo čudo: njena mala najgora učenica, jedina te vrste, koja nije uspevala da

raspoznava nijedno slovo, sada čita kao najbolji đak od deset godina.

Za samo dva dana savladala je ono što profesionalna učiteljica nije uspjela da je nauči za pet meseci. Učiteljica je pomislila da roditelji imaju neki tajni metod i pozvala ih je telefonom. Prepun ponosa, Deni joj je ispričao celu istinu:

- Nismo uopšte ništa učinili. Samo smo joj pokazivali jednu lepu knjigu koja je u njoj pobudila želju da čita. A njoj je to nedostajalo.

U svojoj bezazlenosti, tata nije shvatio da je načinio ogromnu grešku.

Učiteljica koja nije nikada naročito volela Plektrid, počela je da je mrzi. Ne samo da je to čudo smatrala ličnim poniženjem, nego je prema detetu počela osećati mržnju kakvu doživljava osrednji duh prema izrazito višem: „Gospodici je bilo potrebno da bukvar bude lep! Vidite, molim vas! A za druge je dovoljno lep!”

Onako ljutita i zbunjena, ona pročita od početka do kraja optuženu školsku knjigu. Bio je tu ispričan svakodnevni život nasmejanoga dečaka Tjerija i njegove starije sestre Mišlin koja mu je pripremala za užinu krišku hleba namazanu puterom i opominjala ga da se ne glupira, jer ona je bila razumna.

- Ovo je baš simpatično! - pomislila je oduševljeno kada je završila čitanje. - To je tako sveže, izvanredno! I šta bi htela ta mala guska?

A njoj je bilo potrebno zlata, mirte i tamjana, purpura i ljiljana, somota plavoga kao noć osuta zvezdama, gravira Gistava Dorea, devojčica sa lepim očima i usnama bez osmeha, bolno privlačnih vukova, začaranih šuma - bilo joj je potrebno sve osim užine maloga Tjerija i njegove starije sestre Mišlin.

Učiteljica nije propuštala više nijednu priliku da ispolji mržnju prema Plektrid. A kako je ova i dalje bila najgora u računu, učiteljica ju je zvala „beznadežnim slučajem”. Jednoga dana kada dete nije uspjelo da sabere neka dva obična broja, Gospođa je pozvala da se vrati na svoje mesto govoreći joj:

- Tebi ništa ne vredi da se trudiš. Nikada nećeš uspeti.

Deca u pripremnome razredu još su u onome razvojnom uzrastu kada su odrasli uvek u pravu i kada je protivljenje nezamislivo. Tako je Plektrid postala predmet opšteg prezira.

A na časovima baleta, u skladu sa istovetnom logikom, ona je bila kraljica. Profesorka se oduševljavala njenim sposobnostima pa se, ne smejući to da kaže (jer ne bi bilo pedagoški dobro prema ostaloj deci), odnosila prema njoj kao prema najboljoj učenici koju je ikada u životu imala. Prema tome i ostale devojčice su obožavale Plektrid i grabile se koja će da vežba pored nje.

I tako je ona imala dva sasvim različita života. Jedno je bio život u školi gde je bila sama naspram svih, a drugo život u baletskoj školi gde je bila zvezda.

Bila je dovoljno bistra da shvati kako bi devojčice sa časova baleta bile možda prve koje bi je prezirale ako bi se našle sa njom u pripreмноj školi. Zbog toga se držala podalje od onih koje su čeznule za njenim prijateljstvom - a takav njen stav je još više razbuktavao ljubav malih balerina.

Na kraju školske godine jedva je završila pripremnog razred uz velike napore iz računa. Da bi je nagradili, roditelji joj kupiše zidni štap da bi mogla kod kuće da vežba balet pred velikim ogledalom. Ceo raspust je provela vežbajući. Krajem avgusta već je mogla da drži stopalo u ruci.

Na početku školske godine očekivalo ju je iznenađenje: sastav odeljenja je bio isti kao prethodne godine, sa jednim izuzetkom. Bila je tu jedna nova devojčica.

Ona je bila nepoznata za sve osim za Plektrid, pošto je to bila Rozelin sa časova baleta. Ushićena od sreće što se našla u istom razredu sa svojim idolom, zamolila je za dozvolu da sedi pored Plektrid. Ranije niko nije tražio to mesto, pa joj je odmah i dato.

Plektrid je predstavljala za Rozelin potpuni ideal. Satima je zadivljeno posmatrala tu nedostižnu vilu uzorkinju koja je nekim čudom postala njena prva

susetka u školi.

Plektrid se pitala da li će to obožavanje odoleti pred otkrivanjem njene školske nepopularnosti. Jednoga dana, kada je nova učiteljica primetila da je slaba u matematici, deca dopustiše sebi glupave i zlobne opaske o svojoj školskoj drugarici. Rozelin se naljuti zbog takvih postupaka i reče onoj kojoj su se podsmevali:

- Jesi li videla kako govore o tebi?

Najgora učenica, već navikla, samo sleže ramenima. Rozelin joj se zbog toga još više divila i zaključila:

- Ja ih prezirem!

Plektrid je tada znala da je stekla drugaricu.

To joj je promenilo život.

Kako objasniti veliki ugled koji drugarstvo uživa u očima dece? Ona veruju, uostalom pogrešno, da su njihovi roditelji, braća i sestre, dužni da ih vole. Ona ne shvataju da bi im se moglo priznati kao zasluga ono što, po njihovome mišljenju, predstavlja dužnost. Uobičajeno je da dete kaže: „Ja ga volim zato što mi je brat (otac, sestra...). Tako treba”.

Drug je, po mišljenju deteta, onaj koji njega izabira. Drug je neko ko mu daje ono što mu ne duguje. Drugarstvo je, znači, za dete najveća raskoš - a raskoš je upravo ono za čime blagorodne duše imaju žarku potrebu. Drugarstvo daje detetu smisao raskoši života.

Kada se vratila kući, Plektrid izjavi veoma svečano:

- Ja imam jednu drugaricu.

Prvi put su je čuli da kaže nešto tako. Klemans najpre oseti kao da je nešto bocnu u srcu. Brzo je uspela da se pribere: nikada neće biti suparništva između nje i neke devojčice sa strane. Drugarice budu pa prođu. Ali majka ostaje zauvek.

- Pozovi je na večeru - reče svojoj kćeri.

Plektrid razrogači oči prestravljena:

- Zašto?

- Kako - zašto? Da je i mi upoznamo. Mi želimo da upoznamo tvoju drugaricu.

Devojčica tom prilikom otkri da, kada hoćete da se upoznate sa nekim, treba da ga pozovete na večeru. To ju je uznemirilo i izgledalo joj besmisleno: zar bolje poznajemo ljude ako smo ih videli kako jedu? Ako je to tako, nije smela ni da zamisli kakvo mišljenje imaju o njoj u školi gde je trpezarija za nju bila mesto za mučenje i povraćanje.

Plektrid pomisli kako bi ona, ako bi htela nekoga da upozna, njega pozvala da se igraju. Zar se ljudi ne otkrivaju najbolje u igri?

Ipak je pozvala Rozelin na večeru, pošto za odrasle važi takav običaj. I stvari su se veoma dobro razvijale. Plektrid je nestrpljivo iščekivala da se završi porodična večera: znala je da će spavati sa drugaricom u svojoj sobi i ta zamisao joj se činila izvanrednom.

Najzad, pao je mrak.

- Da li se ti plašiš mraka? - ponadala se.

- Da - reče Rozelin.

- A ja se ne plašim!

- Kada je mrak ja vidim sve neke strašne životinje.

- Vidim ih i ja. Ali ja to volim.

- Voliš da gledaš aždaje?

- Da! Volim i slepe miševe.

- I nimalo te nije strah?

- Ne. Zato što sam ja njihova kraljica.

- Otkuda to znaš?

- Tako sam ja odlučila.

Rozelin je smatrala da je to objašnjenje divno.

- Ja sam kraljica svega što se vidi u mraku: meduze, krokodili, zmije, pauci, ajkule, dinosaurusi, puževi golaći, pijavice.

- I tebi se ne gadi na sve to?

- Ne. Oni su meni lepi.

- Tebi se ne gadi ni na šta?

- Da! Na suve smokve.

- Ali suve smokve nisu gadne!

- Ti ih jedeš?

- Da.

- Nemoj više da ih jedeš, ako me voliš.

- Ali zašto?

- Prodavačice ih žvaću i zatim vraćaju u paket.

- Ma šta pričaš?

- A šta misliš, zašto je sve onako zgnječeno i ružno?

- Je li istina to što kažeš?

- Kunem ti se. Prodavačice ih sažvaću i zatim ispljunu.

- Fuj !

- Eto, vidiš ! Ne postoji ništa odvratnije na svetu od suvih smokava.

Gotovo su se obneznanile od zajedničkoga gađenja koje ih odnese na sedmo nebo. Dugo su pričale o najgadnijim stranama toga sušenog voća, podvriskujući od zadovoljstva.

- Kunem ti se da ih neću nikada više jesti - reče Rozelin svečano.

- Čak ni pod mukama?

- Čak ni pod mukama!

- A ako ti ih silom uguraju u usta?

- Kunem se da ću sve povratiti! - izjavi dete glasom mlade neveste.

Te noći njihovo prijateljstvo se uzdiglo do čudesnog obožavanja.

A u razredu Plektridin položaj se promenio. Umesto uloge okužene,

zauzela je mesto najbolje, obožavane drugarice. Da ju je bar obožavala neka prezirana kakva je i sama bila, deca bi je i dalje odbacivala kao nepoželjnu. Ali Rozelin je u njihovim očima bila dobro dete u svakom pogledu. Njen jedini neostatak je bio što je nova, ali to je nešto sasvim prolazno. Stoga su se deca počela pitati nisu li se prevarila u pogledu Plektrid.

Naravno, o tome se nije nikada razgovaralo. Ta razmišljanja su kružila kolektivno nevesno u celome razredu. Ali njihov uticaj je stoga bio još veći.

Svakako, Plektrid je ostala najlošiji đak u matematici, i u mnogim drugim predmetima. Ali deca su otkrivala da u slabosti iz nekih predmeta, naročito kada dostiže izuzetan stepen, ima nečega zadivljujućeg i junačkoga. Malo-pomalo, shvatila su draž toga vida pobune.

Ali izgleda da učiteljica nije ništa shvatila.

Roditelji su ponovo pozvani u školu.

- Uz vašu dozvolu, moraćemo da izvršimo neke testove sa vašim detetom.

Nije bilo načina da se to odbije. Deni se zbog toga osetio duboko uvređenim: njegovu kćer su smatrali umno zaostalom. A Klemans je bila oduševljena: Plektrid je izvan obične norme. Ako bi se ipak otkrilo da je devojčica mentalni debil, ona bi to primila kao znak predodređenosti.

I tako dadoše detetu da rešava raznovrsne logičke nizove, skrivena nabranja, geometrijske figure sa neobičnim zagonetkama, neke formule pompezno nazvane algoritmima. Ona je odgovarala mehanički, veoma brzo, da bi prikrila žestoku želju da se smeje.

Da li je to bilo slučajno, ili plod odsustva razmišljanja? Tek, ona pokazala tako sjajan rezultat, da su svi bili zbunjeni. I tako je Plektrid za samo jedan sat prešla od statusa priglupoga deteta, na status genija.

- Mene to nimalo ne čudi - izjavila je njena majka, uvređena oduševljenjem koje je pokazivao njen muž.

Ova promena naziva podrazumevala je izvesne prednosti, što mala nije propustila da primeti. Ranije, kada ne bi mogla da reši neki zadatak, učiteljica ju je gledala nekako sažaljivo, a ona najgroznija deca su joj se rugala. A sada, kada ne bi uspela da reši neki sasvim prost zadatak, učiteljica bi je posmatrala kao Bodlerovog albatrosa kojega je njegova džinovska inteligencija ometala da računa, a ostali đaci su se stideli što su tako glupavo našli rešenje zadatka.

Osim toga, kako je bila zaista inteligentna, ona se i sama pitala zašto nije u stanju da reši lake zadatke, dok je na testovima odgovorila tačno na pitanja koja su bila znatno iznad njenoga uzrasta. Sećala se kako na onim ispitivanjima uopšte nije razmišljala, te zaključila da je ključ zagonetke taj da uopšte ne treba da razmišlja.

I tako je počela da se trudi da ne razmišlja kada joj daju neki zadatak i da zapazi prve brojke koje joj prođu kroz glavu. Njeni rezultati nisu od toga postali bolji, ali ni gori. Zbog toga je odlučila da zadrži taj metod koji je, budući nedelotvoran kao i onaj prethodni, sjajno služio za isticanje među drugima. I tako je postala najcenjeniji najgori đak u Francuskoj.

Sve bi bilo izvrsno da na kraju svake školske godine nije bilo onih dosadnih formalnosti smišljenih da se pomoću njih izdvoje oni koji imaju sreće da pređu u viši razred.

To vreme je bilo pravi košmar za Plektrid koja je bila potpuno svesna uloge slučaja u onome što joj se događalo. Srećom, ugled genija je išao ispred nje: kada bi profesor video neprimerenost njenih rezultata u matematici, zaključivao je da dete možda razmišlja u nekoj drugoj dimenziji i brisao bi tablu. Ili bi počeo da pita malu kako ona to razmišlja, a ono što je ona govorila ostavljalo ga je zapanjenog pošto nije ništa razumevao. Ona je naučila da se izražava pokretima, što su ljudi smatrali jezikom izuzetno obdarenog deteta. Na primer, kada bi izvela tako neke kerefeke, na kraju bi zaključila savršeno bistro:

„To je očigledno”.

Za nastavnike i nastavnice to uopšte nije bilo očigledno. Ali oni su više voleli da se time ne hvale i propuštali su dete bez zapreka.

Genije ili ne, devojčicu je zanimalo samo jedno: baletska igra.

Što je više rasla, profesori su se sve više odušeljivali njenom obdarenošću. Imala je virtuoznosti i gracioznosti, ozbiljnosti i mašte, lepote i smisla za tragično, tačnosti i poleta.

Najbolje od svega je bilo što se osećalo kako je srećna kada igra - čudesno srećna. Osećalo se koliko uživa predajući svoje telo velikoj energiji igre. Kao da je njena duša očekivala samo to već deset hiljada godina. Arabeska ju je oslobađala neke tajnovite unutarnje napetosti.

Štaviše naslućivalo se da ima dara i za pozornicu: prisustvo neke publike povećavalo je njen talenat i što bi uporniji bivali pogledi usmereni na nju, njeni pokreti su postajali sve naglašeniji.

Postojalo je i čudo vitkosti koje je nije napuštalo. Plektrid je bila i ostala veoma vitka, dostojna nekog egipatskoga bareljefa. Njena lakoća je poništavala zakone težine.

Najzad, mada se nikada o tome nisu dogovarali, profesori su o njoj govorili isto:

- Ona ima oči balerine.

Klemans je ponekada imala utisak da se oko kolevke ovoga deteta nalazilo suviše dobrih vila: pribojavala se da to ne privuče božanske munje.

Srećom, njen porod se prilagođavao čudu bez ikakvih problema. Plektrid nije zadirala u oblasti svojih starijih sestrica: Nikol je bila najbolja u prirodnim naukama i fizičkoj kulturi, Betris je imala dara za matematiku i smisla za istoriju. Možda iz instinktivne diplomatije, najmlađa je bila ravna nuli u tim predmetima - čak i u gimnastici, gde joj balet izgleda nije bio ni od kakve

pomoći.

Tako je Deni imao običaj da svakome od svojih izdanaka pripiše trećinu pristupa svetu: „Nikol će biti naučnica i atletičarka: zašto ne i kosmonautkinja? Beatris će biti intelektualka sa glavom punom brojki i činjenica: baviće će se istorijskom statistikom. A Plektrid je umetnica obdarena harizmom: ona će biti balerina ili politički vođa, ili oboje u isto vreme.”

On bi svoju prognozu završavao veselim smehom koji je poticao od ponosa, a ne od sumnje. Deca su ga slušala sa zadovoljstvom, jer su takve reči bile laskave, ali najmlađa nije mogla da se oslobodi izvesne zbunjenosti pred ovim suprotnostima koje su joj izgledale protivne znanju, koliko i pred takvom očevom sigurnošću. Pa iako je imala samo deset godina i nije bila naprednija od svojeg uzrasta, ipak je shvatila nešto krupno: da ljudi na ovoj zemlji ne dobijaju ono što izgleda da im se duguje.

Uostalom, imati deset godina, to je nešto najbolje što može doživeti ljudsko biće. Naročito mala balerina okrunjena čarima svoje umetnosti.

Deset godina je najsunčaniji trenutak detinjstva. Adolescencija se još i ne nazire na vidiku: samo sazrelo detinjstvo, bogato već dovoljno dugim iskustvom, bez onoga osećanja gubljenja koje počinje da muči sa prvim znacima puberteta. Sa deset godina, dete ne mora biti baš srećno, ali je svakako živahno, živahnije od bilo koga drugog.

Plektrid je u svojih deset godina bila jezgro žestokoga života. Nalazila se na vrhuncu svoje vladavine. Vladala je u baletskoj školi gde je bila neosporna zvezda bez obzira na uzrast svih učenika. Vladala je u odeljenju sedmog razreda gde je postojala opasnost da osvoji vladavina najgorih đaka, toliko je učenica najgora u matematici, prirodnim naukama, istoriji, geografiji, gimnastici itd, bila smatrana genijem.

Vladala je srcem svoje majke koja je prema njoj gajila beskrajnu naklonost. I vladala je nad Rozelin koja ju je volela toliko da joj se divila.

Plektrid nije trijumfovala na težak način. Izuzetno mesto u svim sredinama nju nije preobrazilo u neku oholicu od deset godina koja smatra da je iznad svih zakona drugarstva. Gajila je prema Rozelin izuzetnu naklonost i uvažavala je isto onoliko koliko i njena drugarica nju.

Kao da ju je neko nejasno predosećanje opominjalo da bi mogla i da izgubi svoj presto. Ova bojazan je bila tim verovatnija što se još dobro sećala vremena kada je u razredu služila za podsmeħ.

Rozelin i Plektrid su se već nekoliko puta venčavale, najčešće jedna sa drugom, ali ne baš uvek. Događalo se i da se udaju za nekog dečaka iz razreda koji bi, za vreme sjajne svečanosti, bio predstavljen sopstvenim duhom, ponekada u vidu njemu sličnoga strašila, ponekada u obliku Rozelin ili Plektrid preobučenih u muškarca - bio je dovoljan običan dvorogi šešir pa da se promeni pol.

Zaista, identitet muža nije ni bio važan. Osim u slučaju da stvarno ili zamišljeno lice ima neke nepodnošljive osobine (debeo podbradak, unjkav glas ili naviku da rečenice započinje sa „ovaj...”), ono bi sasvim odgovaralo. Cilj predstave je bio da se izvede svadbena igra, vrsta komičnoga baleta dostojna jedne Lili, sa izmišljenim pesmicama sa što je moguće tragičnijim rečima.

U stvari, bilo je neizbežno da se posle veoma kratke svadbe suprug pretvori u pticu ili žabu, a da se supruga nađe zaključana u visokoj kuli u nepodnošljivim uslovima za život.

- Zašto se ovo uvek završava tako loše? - zapitala je Rozelin jednoga dana.

- Zato što je ovako mnogo lepše - ustvrdila je Plektrid.

Te zime balerina izmisli veličanstvenu igru junaštva: trebalo je pustiti da ih zaveje sneg, da budu nepomične, da ne pokažu nikakav otpor.

- Suviše je lako napraviti Sneška Belića - izjavila je odlučno. - Treba

same da postanemo Sneško Belić time što ćemo stajati nepomično dok pada sneg, ili snežna ležeća figura time što bismo nepomično ležale u parku dok pada sneg.

Rozelin ju je gledala sa sumnjičavim divljenjem.

- Ti ćeš biti Sneško Belić, a ja ću biti ležeća figura - nastavi Plektrid.

Njena drugarica se nije usudila da kaže kako ne pristaje. I tako se obe nadoše na snegu, jedna opružena na tlu, a druga stojeći. Ova poslednja vrlo brzo shvati da ovo nije baš zabavno: ozeble su joj noge, želela je da se kreće i nije osećala nikakvu želju da se pretvori u živi spomenik, a osim toga bilo joj je dosadno pošto su, kao prave statue, obe devojčice morale da ćute.

A ležeća figura je prosto uživala. Držala je otvorene oči, kao mrtvaci pre nego što im ih neko zatvori. Legavši na zemlju figura je izišla iz svojega tela: odbacila je osećanje da se zaleđuje i telesni strah da će tu ostaviti kosti. Sada je to bilo samo lice izloženo silama neba.

Njena ženskost desetogodišnjeg deteta nije u tome učestvovala, ali ne zato što bi smetala: figura je zadržala samo minimum sebe same ne bi li pokazala što manje otpora nadolazećoj modrini.

Širom otvorene oči su gledale najuzbudljiviji prizor na svetu: rascvetalu belu smrt koju kosmos šalje kao slagalicu, kao otkinute čestice neke ogromne misterije.

Pogled ležeće figure bi ponekad osmotrio telo koje je sneg pokrio pre lica, jer je odelo sprečavalo toplotu da se iz njega oslobađa. Zatim su se oči ponovo vraćale oblacima, toplina lica se postepeno smanjivala i uskoro je pokrov mogao da prostre svoj poslednji veo, a figura je uzdržavala osmeh da ne bi poremetila lepotu izgleda.

Pošto je na nju palo milijardu pahuljica, tanana prilika ležeće figure gotovo se nije više ni raspoznavala na tlu, kao sićušna trunčica u belome metežu parka.

Jedini dopušteni pokret bilo je retko treptanje, i to nenamerno. Tako su oči neprekidno bile uperene u nebo i još su mogle da posmatraju lagano samrtno padanje.

Vazduh je prodirao kroz snežni sloj tako da se figura nije gušila. Osećala je nešto izvanredno, nadljudsko, kao neku borbu protiv ko zna koga, protiv nekoga neodređenog anđela - da li je to sneg ili on sam? - ali i neku neobičnu vedrinu, tako je dubok bio njen pristanak.

Međutim, sa Sneškom nije išlo tako. Nedisciplinovan i neuveren u umesnost ovakvog ogleđa, on nije mogao odoleti da se ne pomera. Osim toga, stojeći stav je manje pogodovao nepokretnosti - a još manje potčinjavanju.

Rozelin je gledala ležeću figuru i pitala se šta da radi. Bila joj je poznata tvrdoglava ćud njene drugarice i znala je da joj ne bi dopustila da je spasava. Dobila je naređenje da ne progovara, ali ipak odluču da ga prekrši:

- Plektrid, čuješ li me?

Nije bilo odgovora.

To je moglo značiti da je Plektrid, ljuta zbog Sneškove neposlušnosti, odlučila da ga kazni ćutanjem. Takav stav bi bio u skladu sa njenom ćudi.

Ali to je moglo takođe značiti i nešto sasvim drugo.

U Rozelininoj glavi je nastala bura.

Sloj snega je toliko nadebljao na licu ležeće figure da se nije ni mogao ukloniti treptanjem. Očni otvori koji su do malopre bili slobodni, sada su već pokriveni snegom.

Najpre je svetlost još uspevala da prodre kroz snežni veo i ležeća figura je imala divnu viziju kristalne kupole tek nekoliko milimetara od zenica: bilo je to lepo kao zbirka dragoga kamenja.

Plašt je uskoro postao neproziran. Kandidat za smrt se nađe u tami. Očaranost tminom je bila ogromna: prosto je neverovatno otkriti da ispod tolike

beline vlada takav mrak.

Malo-pomalo, smesa je postajala sve gušća.

Ležeća figura primeti da više ne dobija vazduh. Htede da ustane i oslobodi se toga čepa, ali sloj snega se bio zaledio i napravio kao neki iglo tačno po meri njenoga tela i ona shvati da je postala zarobljenica nečega što bi bilo njen ukopni kovčeg.

Živo biće tada postupi onako kako živo i postupa: poče da viče. Krike je prigušivao nekoliko centimetara debeo sloj snega: ispod brdašceta jedva se čulo blago stenjanje.

Rozelin ga je najzad čula i baci se na svoju drugaricu koju jedva iskopa iz snežnoga groba, služeći se rukama kao lopaticama. Pojavi se poplavelo lice sablasne lepote.

Izbavljena kriknu u zanosu:

- Ovo je prekrasno!
- Zašto nisi ustala? Zamalo nisi umrla!
- Zato što sam bila zatvorena. Sneg se zaledio.
- Ne, nije se zaledio. Ja sam ga skidala rukama!
- A je 1'? Onda sam, znači, od hladnoće toliko oslabila da nisam mogla

ni da mrdnem.

Kazala je to tako ravnodušno da Rozelin, u nedoumici, pomisli nije li se njena drugarica samo pretvarala. Ali ne, ona je stvarno bila pomodrela. Čovek se ipak ne može praviti da umire.

Plektrid ustade i pogleda u nebo sa zahvalnošću.

- Događalo mi se nešto neverovatno!
- Ti si poludela. Ne znam da li shvataš da više ne bi bila živa da nije bilo

mene.

- Da. Zahvalna sam ti, spasila si mi život. Tako je sve još lepše.
- Ali šta je tu toliko lepo?
- Sve!

Mala zanesenica se vratila kući, zrela za jak nazeb.

Njena drugarica je smatrala da se samo srećom izvukla. Divljenje prema balerini nije je sprečilo da počne razmišljati nije li ova šenula: stalno je bilo potrebno da dovodi život u pitanje, da sebe uvek zamišlja u nečemu grandioznom, da udešava veličanstvene opasnosti tamo gde je sve mirno, pa da im izbegne na neke čudesne načine.

Rozelin nije nikako mogla da se oslobodi sumnje da je Plektrid dobrovoljno ostala zatrpana pod mrtvačkim pokrovom od snega: poznavala je sklonost svoje drugarice i znala da bi bila mnogo manje zadivljena događajem da je morala sama da se spasava. Da bi zadovoljila sopstvena estetska shvatanja, više je volela da sačeka da je neko izbavi. I pitala se nije li ona bila u stanju pre da se prepusti umiranju nego da prekrši zakone o junaštvu svoje ličnosti.

Očigledno, Rozelin nije nikada našla potvrdu za ovakva razmišljanja. Ponekad je pokušavala da sebe uveri u suprotno: „Ipak, ona me je zvala u pomoć. Da je stvarno luda, ne bi zvala u pomoć.”

Ali nju su zbunjivala još neka čudna ponašanja. Kada su zajedno čekale autobus, Plektrid je imala sklonost da stane na ulicu i da ostane tu čak i kada prolaze automobili. Rozelin bi je onda odlučno odvlačila na trotoar. U tim trenucima balerina je izgledala ispunjena nekim zbunjenim zadovoljstvom.

Njena drugarica nije znala šta da misli o svemu tome. A to ju je pomalo i nerviralo.

Jednoga dana odlučila je da ne preuzima ništa, da vidi šta će biti. I videla je.

Neki kamion je jurio pravo na Plektrid koja nije htela da se pomeri sa kolovoza. Bilo je nemoguće da ga ne vidi. Pa ipak, nije se ni pomerila.

Rozelin je shvatila da je drugarica gleda pravo u oči. Ona je međutim u sebi ponavljala sopstvenu odluku: „Pustiću je da se sama snalazi, pustiću je da se sama snalazi.”

Kamion se opasno približavao.

- Pazi! - kriknula je ipak.

Balerina ostade nepomična, gledajući netremice drugaricu u oči.

U poslednjoj sekundi Rozelin je odvuče sa ulice zgrabivši je besno rukom.

Plektrid je na ustima imala grimasu ogromnog uživanja.

- Spasila si me - kazala je uzdahnuvši u zanosu.

- Potpuno si poludela - razljutila se Rozelin. - Kamion je mogao da nas pokosi obe. Da li želiš da poginem zbog tebe?

- Ne - začudi se dete kojem se na licu videlo da na takvu mogućnost nije ni pomišljalo.

- Onda ne čini to više nikada!

Smatrala je da je time dovoljno rečeno.

Duboko u svojoj savesti, Plektrid je hiljadu puta ponovo preživljavala događaj sa snegom.

Njeno tumačenje je bilo sasvim drugačije od Rozelininog.

U suštini, ona je do te mere bila umetnica, da je i najmanje prizore iz običnog života doživljavala kao baletske scene. Koreografije su dopuštale da se njen smisao za tragično ispolji do krajnosti: ono što je u svakodnevicu groteskno, nije takvo u operi, a još manje u baletu.

„Ja sam se u bašti bila prepustila snegu, legla sam da me prekrije, a on je sagradio katedralu oko mene, videla sam kako lagano gradi zidove, zatim svodove, ja sam bila ležeća figura sa katedralom građenom samo za mene, onda su se zatvorila sva vrata i smrt je došla da me uzme, najpre je bila bela i nežna, zatim crna i žestoka, htela je da me ščepa kada je stigao moj anđeo čuvar da me spase, u poslednjem trenutku.”

I pošto je već spasena, bilo je bolje što se to dogodilo u poslednjem trenutku: tako je mnogo lepše. Spasenje koje se ne događa u poslednjem

trenutku, bilo bi nekusno.

A Rozelin nije ni znala da je odigrala ulogu anđela čuvara.

Plektrid ima već dvanaest godina. Sada je prvi put osetila kao neko stezanje u srcu. Do sada, jedna godina života više uvek joj se činila kao nešto dobro: bio je to razlog za ponos, junački korak prema neizostavno lepome sutra. Ali dvanaest godina - bila je to neka vrsta granice: poslednji nevini rođendan.

A o trinaest godina nije htela ni da misli. Zvučalo je grozno. Svet tinejdžera nju nije ni najmanje privlačio. Trinaest godina mora značiti mnoštvo lomova, neugodnosti, akni, prve menstruacije, prslučića i ostalih grozota.

Dvanaesti rođendan je bio poslednji kada je mogla da se oseća zaštićenom od nevolja puberteta. Sa uživanjem je gladila svoje grudi ravne kao daska.

Balerina je trčala majci i bacala joj se u naručje. A ona ju je mazila, tetošila, tako lepo joj govorila kako je voli, milovala je - ukazivala joj hiljadu divnih nežnosti kakve svojim kćerima pružaju najbolje majke.

Plektrid je to obožavala. Zatvarala je oči od zadovoljstva: nikakva ljubav, mislila je, ne bi joj se svidela koliko mamina. Nije joj bilo ni na kraj pameti da bi mogla biti u zagrljaju nekoga mladića. Biti u Klemansinom zagrljaju, to je vrhunac sreće.

Da, samo da li bi je majka volela toliko ako bi bila neka bubuljičava šiparica? Ta misao ju je zastrašivala. Nije smela ni da pita ništa o tome.

Plektrid je stoga negovala svoje detinstvo. Bila je kao kakav zemljoposjednik koji je godinama bio vlasnik ogromnog imanja i koji, posle neke katastrofe, ostaje samo sa parčetom zemlje. Hrabro podnoseći svoju sudbinu, obrađivala je svoj komad zemlje sa neobično velikom brižljivošću i ljubavlju, lickajući retke cvetove detinjstva koje je još mogla da zaliva.

Kosu je spleatala u kike ili vezivala repiće, oblačila se isključivo u dečiju

kecelju, šetala se stežući uza se plišanoga medu, sedala na tle da bi vezala pertle svojih „kikers” cipela.

Da bi se prepustila takvome ponašanju devojčeta, nije morala nimalo da se pretvara: prepuštala se željenome toku svojega bića, svesna da već iduće godine neće to više moći.

Takva pravila ponašanja mogu izgledati neobična. Ali nisu kada su u pitanju deca i mali adolescenti koji veoma pažljivo osmatraju one od svojih bližnjih, koji su ili ispred ili iza njih, sa neobičnim divljenjem koliko i sa prezirom. Oni koji zahtevaju da budu ili napredniji ili nazadniji, privlače na sebe sramotu, kaznu, podsmeh ili, ređe, ugled junaštva.

Uzmite bilo koje odeljenje petog ili šestog razreda i zapitajte koje devojčice već nose grudnjak: začudiće vas tačnost odgovora.

Istina, u Plektridinom razredu bilo je nekih koji su se podsmevali njenim repićima, a to su uvek bile devojčice napredne u pogledu grudnjaka, ali to je njima donosilo više štete nego koristi: iz toga se moglo pretpostaviti da je njihovo podsmevanje samo nadoknada za zavist zbog ravnih grudi u balerine.

Stav dečaka prema pionirkama u nošenju grudnjaka bio je neodređen: zadirivali su ih i u isto vreme o njima govorili veoma prezrivo. Uostalom, uobičajeno je da muški rod celoga života zadržava osobinu da glasno i oštro kleveta ono što mu donosi masturbacione more.

Prvi znaci seksualnosti pojavili su se pred kraj sedmog razreda, što je kod Plektrid pobudilo želju da se naoruža naglašenom bezazlenošću. Nije bila sposobna da progovori bilo šta o svojem strahu: znala je samo da, iako su neke njene školske drugarice bile spremne za te „neobične stvari”, ona svakako nije bila. Stoga je nesvesno odlučila da o tome obavesti ostale, koristeći se detinjstvom.

A novembra te godine saopšteno je da u razred dolazi novi dečak.

Plektrid je volela novajlije. Zar bi Rozelin postala njena najbolja

drugarica da i sama pre pet godina nije bila nova u razredu? Mala balerina je uvek nalazila neku kopčicu sa nepoznatima koji su manje-više svi nekako uplašeni.

Svestan ili nesvestan stav većine dece bio je da se pokažu nemilosrdnima prema novome ili novoj: njihova i najmanja „razlika” (na primer, ako neko ljušti pomorandžu nožem, ili kao psovku uzvikuje „balega!” umesto „govno!” što je klasično), to bi odmah izazivalo graju.

Plektrid se, naprotiv, oduševljavala takvim neobičnim ponašanjima: pobuđivala su u njoj oduševljenje etnologa pred navikama nekog egzotičnoga sveta. „Baš je lep taj njegov način kako ljušti pomorandžu nožem, baš je čudan!”, ili pak: „Balega! To je nešto sasvim novo!” Kretala bi u susret pridošlicama sa otmenim gostoljubljem Tahićanke koja dočekuje evropske morepolovce i susretala ih sa osmehom umesto venca od cveća hibiskusa.

Novajlija je bio posebno „strašan” ako bi bio toliko nesmotren da stigne u toku školske godine, umesto da se priključi stadu već u septembru.

Takav je bio slučaj sa ovim novim novajlijom. Mala balerina je bila dobro raspoložena prema njemu od samoga njegovog ulaska u razred. Plektridino lice se prosto skamenilo u nekoj mešavini užasa i divljenja.

Zvao se Matije Saladin. Našli su mu mesto u dnu učionice, pored radijatora.

Plektrid nije uopšte slušala šta profesor priča. Osećala je nešto izvanredno. Bilo joj je tesno u telesnome kavezu i obožavala je taj osećaj. Hiljadu puta je htela da se okrene i pogleda dečaka. Uglavnom se nije ustručavala da posmatra ljude, do nepristojnosti. Ali sada nije mogla.

Najzad je došao čas fiskulture. U neka obična vremena, mala balerina bi došla pred novajliju sa otvorenim osmehom da bi se on oslobodio. Ovoga puta samo je stajala beznadežno nepomična.

Zauzvrat, ostali su se i dalje držali neprijateljski:

- Vidi ovoga novog, kao da je ratovao u Vijetnamu, šta li?

- Zvaćemo ga „ožiljko“.

Plektrid oseti kako u njoj tinja bes. Morala je da se uzdrži da ne drekne:

- Ućutite! Ovaj ožiljak je divan! Nisam još nikada videla dećaka koji izgleda tako plemenito!

Usta Matijea Saladina su bila rasećena dugom uspravnom brazdom, dobro ušivenom, ali veoma vidljivom. Bila je suviše velika da bi predstavljala ožiljak od operacije zećije usne.

Balerina se nije nimalo dvoumila: bila je to rana iz borbe maćevima. I samo dećakovo prezime podsećalo je na priće iz *Hiljadu i jedne noći* u ćemu je uostalom bila u pravu, jer to prezime i jeste imalo persijsko poreklo. Prema tome, podrazumevalo se da dećak ima krivu sablju. Mora biti da je umeo da se njome služi kako bi iskasapio nekoliko gadnih krstaša što su bili došli da zauzmu Hristov grob. Pre nego što će zariti njušku u prašinu, hrišćanski vitez ga je osvetničkim zamahom, voćenim odvratnom zlobom (jer, najzad, Matije Saladin se zadovoljio da onoga iseće na komade, što je u ono vreme bilo sasvim normalno), pljesnuo maćem posred usta, ucrtavši zauvek tu bitku na njegovome licu.

Novajlija je imao pravilne, klasićne crte lica, istovremeno prijazne i nedokućive. Brazgotina je to sve samo isticala na najlepši naćin. Zanimela, Plektrid se divila onome što je u sebi osećala.

- Šta je bilo, nećeš da poželješ dobrodošlicu novajliji, kao obićno? - upita je Rozelin.

Plektrid pomisli da bi svojim ćutanjem mogla da privuće pažnju. Sakupi svu hrabrost, duboko udahnu i krenu prema dećaku sa ukoćenim osmehom na licu.

On je upravo stajao sa nekim odvratnim klipanom po imenu Didije, nekim ponavljaćem koji je pokušavao da se doćepa Saladina, ne bi li mogao da se hvališe kako meću drugarima ima jednoga sa ožiljkom.

- Zdravo, Matije - promucala je. - Ja sam Plektrid.

- Zdravo - odgovori on, ozbiljan i učtiv.

Ona bi uobičajeno dodavala neku običnu i ljubaznu rečenicu kao „Dobro došao u naše odeljenje”, ili: „Nadam se da će ti biti zabavno sa nama”. A sada nije umela ništa da kaže. Samo se okrenula i vratila na svoje mesto.

- Smešno ime, ali lepa devojčica - oceni Matije Saladin.

- Ma, da, ej - promuva Didije praveći se kao da mu nije ništa važno. - Ako hoćeš žensku, mani tu klinku. Pogledaj samo Mirijel: ja je zovem „sisata”.

- Zaista - složi se novajlija.

- Hoćeš da te predstavim?

I pre nego što je dobio bilo kakav odgovor, on prebaci dečaku ruku preko ramena i odvede ga pred neko stvorenje isturenih grudi. Balerina nije čula šta su pričali. U ustima je osećala neku gorčinu.

Noć posle ovoga prvog susreta, Plektrid je govorila u sebi:

„On je za mene. On je moj. On to ne zna, ali saznaće. Obećavam to sebi: Matije Saladin je za mene. Nije važno da li će to biti za mesec dana ili za dvadeset godina. Zaklinjem se sebi.”

Ponavljala je ovo sebi satima, kao kakvu vradžbinu, sa sigurnošću koju dugo neće osetiti u sebi.

Već sutradan, u odeljenju, morala je da se suoči sa stvarnošću: novajlija je nije ni pogledao. Bacala je na njega poglede svojih divnih očiju, ali on nije ništa primećivao.

„Da mu nije one posekotine, bio bi naprosto lep. Ali sa ovim ožiljkom, on je divan”, ponavljala je u sebi.

Mada nije ništa znala o tome, ova opsednutost tim obeležjem borbe bila je puna značenja, ali Plektrid je verovala da je prava kći Klemans i Denija i nije imala pojma o stvarnim okolnostima u kojima je rođena. Nije znala ništa o izuzetnoj žestini koja je pratila njen dolazak na svet.

Ipak, u dubinama njene duše morao je postojati neki prostor prožet

klimom smrti i krvi, jer ono što je doživljavala posmatrajući dečakovu brazgotinu, bilo je duboko kao pradedovski bol.

Postojala je ipak jedna uteha: mada se nije zanimalo za nju, moralo se priznati da se nije zanimalo ni za koga. Matije Saladin je uvek bio istoga raspoloženja, crte lica mu se gotovo nisu pokretale, lice mu nije izražavalo ništa osim neutralne ljubaznosti koja nije nikome namenjena. Bio je visok, veoma vitak i krhke građe. Oči su mu imale izraz dobrote onih koji su mnogo patili.

Kada bi ga neko nešto zapitao, on bi malo razmislio i ono što bi odgovorio uvek bi bilo pametno. Plektrid nije nikada sreća dečaka koji bi bio tako malo glup.

U školi nije bio ni veoma jak ni upadljivo loš iz bilo kojega predmeta. U svemu je dostizao pristojan nivo koji mu je omogućavao da se ni u čemu ne ističe naročito.

Mala balerina, čiji rezultati su svake godine bili ništavni, zbog toga mu se divila. Na svu sreću, zadobila je simpatije i izvesno poštovanje kod vršnjaka: inače, bilo bi joj još teže da podnosi ruganje koje su izazivali njeni odgovori.

- Zašto nam govorite takve lakrdije? - pitali bi je neki profesori, zapanjeni onim što je govorila.

Želela je da im kaže da to ne čini namerno. Ali imala je utisak da bi to pogoršalo njen položaj. I što je više izazivala smeh celog odeljenja, sve više se mislilo da to čini namerno.

Profesori su verovali da se ona ponosi reagovanjem ostalih đaka i da ga namerno izaziva. A bilo je suprotno. Kada bi njene izmišljotine izazvale provalu opšte veselosti, ona bi poželela da propadne u zemlju.

Jedan od stotina primera: pošto je tema lekcija bila Pariz i njegovi istorijski spomenici, Plektrid je dobila pitanje o Luvru. Ispravan odgovor bi bio: Karusel Luvra; devojčica je odgovorila:

- Karuce u Vraga.

Odeljenje je zapljeskalo na tu novu glupariju, kao publika koja oduševljeno pozdravlja omiljenoga komičara.

Plektrid je bila smetena. Očima je tražila Matijea Saladina: videla je kako se on smeje dobroćudno, sa nekom nežnošću. Uzdahnula je sa nekom mešavinom olakšanja i ljutnje: olakšanja, jer je moglo biti i gore; ljutnje, jer je to bio izraz mnogo drugačiji o onoga koji se nadala da će izazvati kod njega.

„Kad bi samo mogao da me vidi kako igram balet!” mislila je.

Ali, kako da mu otkrije svoju obdarenost? Ne može ipak stati pred njega i reći mu s neba pa u rebra kako je ona zvezda svoje generacije.

Vrhunac nevolje je bio što se novajlija družio samo sa Didijeom. A nije se moglo računati na toga klipana da ga o tome obavesti: Didijeu je bilo do Plektrid i do baleta kao do lanjskoga snega. On je pričao samo o nekim odvratnim revijama, o fudbalu, cigaretama i pivu. Praveći se važan time što je bio godinu dana stariji, šepurio se kao da je odrastao, hvalio se kako se brije u šta je bilo teško poverovati i hvalisao se svojim uspesima kod devojčica iz starijih - četvrtog ili trećega razreda.

Bilo je čudno šta je to Matijea Saladin nalazio u društvu toga tupavka. U osnovi, bilo je jasno da nije nalazio ništa: družio se sa Didijeom samo zato što je Didije hteo da se pojavljuje sa njim. A do ponavljača mu je bilo stalo koliko do suve šljive. A nije mu smetao.

Jednoga dana, sakupivši svu hrabrost, prišla je svojem junaku na času fizičkog i počela da razgovara. Smislila je da ga pita kojega pevača voli.

On joj ljubazno odgovori da ne izdvaja nijednog i da je zbog toga sa drugovima sastavio rok grupu:

- Sastajemo se u garaži mojih roditelja i stvaramo muziku kakvu bismo želeli da slušamo.

Plektrid htela da se onesvesti od divljenja. Bila je suviše zaljubljena da bi imala prisustva duha, pa i ne reče ono što je htela da kaže:

- Baš bih volela da čujem kako svirate ti i tvoja grupa.

Ostala je nema. Matije Saladin zaključio da nju to ne zanima; stoga je i ne pozva u svoju garažu. A da je to učinio, ne bi ona izgubila sedam godina života. Mali uzrok, velike posledice.

- A čiju muziku ti voliš? - upitao je dečak.

Bila je to prava propast. Ona je još bila u uzrastu kada se sluša muzika koju vole roditelji. Deni i Klemans su obožavali dobru francusku šansonu, Barbaru, Leo Ferea, Žaka Brela, Serža Redanija, Šarla Trenea: da je u odgovoru navela neko od ovih imena, bio bi to izvrstan odgovor dostojan poštovanja.

Ali Plektrid se stidela: „Pa ti u dvanaest godina još nemaš nikakav sopstveni ukus! Ne možeš mu to odgovoriti: shvatiće da je to muzika tvojih roditelja.”

Nažalost, ona nije imala pojma koji su bili dobri pevači krajem sedamdesetih godina. Znala je samo jedno ime i ona ga izgovori:

- Dejva.

Matije Saladin zaista nije loše reagovao: samo se nasmejao. „Nema sumnje, ova devojčica je stvarno smešna!” pomislio je.

Mogla je da iskoristi tu veselost. Nažalost, ona ju je doživela kao ponižavanje. Samo se okrenula i otišla. „Neću više sa njim nikada ni reći progovoriti”, pomislila je.

Za nju je nastupilo razdoblje propadanja. Njen uspeh u školi, od lošega kakav je uvek bio, postao je grozan. Ugled genija koji je do tada sejavao zabunu u dušama profesora, više nije bio dovoljan.

Plektrid je tome i sama doprinosila: kao da se odlučila na školsko samoubistvo. Onako zaneta, udarala je o ogradu ništavnosti i razbilaja ih u paramparčad.

A nije ona namerno odgovarala gluposti na pitanja profesora: njen jedini izbor je bio da više i ne misli šta će reći. Otada se potpuno prepustila,

odgovarala bi ono što bi joj naložila unutarnja nizbrdica najgoreg đaka, ni više ni manje. Nije joj bio cilj da privuče pažnju (mada joj, iskreno govoreći, to i nije bilo neprijatno), nego da bude odbačena, isterana, izbačena kao strano telo što je i bila.

Odeljenje ju je slušalo sa divljenjem kako izvaljuje čudesa iz geografije („Nil izvire iz Sredozemnoga mora i nigde se ne uliva”); iz geometrije („Pravi ugao ključa na devedeset stepeni”); iz gramatike („Radni pridev se slaže sa ženama osim ako u grupi ima neki muškarac”); iz istorije („Luj XIV je postao protestant kada se oženio Etidom iz Nanta”); iz biologije („Mačka ima oči zrele za ženidbu i nokte kojima ne vidi danju”).

Ovo divljenje je uostalom osećala i devojčica. U stvari, ona je istinski uživala u čuđenja kada bi čula kako izgovara takve izmišljotine: bila je i sama zapanjena tolikim brojem nadrealističkih bisera u sebi i postajala je svesna beskraj koji postoji u njoj.

Što se tiče ostalih đaka, bili su uvereni da je Plektridino držanje bilo čist prkos. Kada god bi je profesor nešto pitao, kao da bi zadržavali dah, a zatim se divili prirodnoj drskosti sa kojom je izvaljivala svoje pronalaskе. Verovali su da joj je cilj bio da se podsmeva instituciji škole i aplaudirali njenoj smelosti.

Glas o njoj je prevazišao okvire razreda. Na časovima rekreacije čitava škola je zapitkivala đake iz petog razreda o „poslednjem Plektridinome biseru”. O njenim podvizima se pričalo kao o viteškim delima.

I zaključak je uvek bio isti:

- Alal joj vera!

- Da nisi malo preterala? - naljutio se otac kada je video kakve ocene ima.

- Tata, neću više da idem u školu. To nije za mene.

- E pa, neće moći tako!

- Hoću da budem učenica baleta u Pariskoj operi.

Neke uši nisu ostale gluve na ove reči.

- U pravu je! - reče Klemans.

- Ti je još braniš, povrh svega?

- Naravno! Naša Plektrid je genije za balet! Sada je u uzrastu kada treba da mu se posveti u potpunosti! Zašto da gubi vreme sa radnim i trpnim pridevima?

Istoga dana Klemans je pozvala telefonom „školu za male pacove” - baletsku školu Opere.

U staroj baletskoj školi bili su oduševljeni:

- Nadali smo se da ćete se odlučiti na to! Ona je stvorena za balet!

Napisali su joj preporuku u kojoj su govorili o Plektrid kao o budućoj Ani Pavlovoj.

Iz Opere joj je došao poziv na prijemni ispit. Klemans je vrištala od oduševljenja kada je dobila pismo sa pozivom, mada ono još ništa nije značilo.

Zakazanoga dana, Plektrid i majka uđoše u gradsku železnicu. Kada su stigle u baletsku školu, srce u Klemans je lupalo jače nego u devojčice.

Dve nedelje kasnije Plektrid je dobila obaveštenje da je primljena. Bio je to najlepši dan u životu njene majke.

U septembru, poći će u baletsku školu Pariske opere i stanovaće u školskom internatu. Devojčici se činilo kao da sanja. Pred njom su se otvarala vrata velike sudbine.

Bilo je to meseca aprila. Deni je tražio da uspešno završi školsku godinu:

- Tako ćeš moći da kažeš da si prešla iz starijeg razreda.

Mala je smatrala da je ta podvala smešna. Ipak, iz ljubavi prema tati, zagrejala je stolicu i postigla zadovoljavajući uspeh. Sada su je svi uvažavali.

Cela škola je znala zašto odlazi i time se ponosila. Čak i profesori kojima je Plektrid bila prava mora, izjaviše kako su u tome detetu uvek osećali

„genija”.

Činovnici u školi su hvalili njenu gracioznost, tetkice iz menze su bile pune priča o tome kako malo jede, profesor fizičkog vaspitanja (predmet u kojem je balerina blistala slabostima) govorio o njenoj gipkosti i prefinjenosti mišića; vrhunac je bio kada neki đaci koji nisu ni prestali da je mrze još od pripremnog razreda, počеше da se hvale kako su njeni drugovi.

Ali avaj, jedino biće u razredu koje je Plektrid želela da zadivi, pokazala samo uljudno divljenje. Da je bolje poznavala Matijea Saladina, znala bi zašto je njegovo lice bilo tako ravnodušno.

U stvari, on je mislio: „Dodavola, a ja sam mislio da imam pred sobom čitavih pet godina da postignem cilj! A ona će sada postati zvezda! Sigurno je neću više nikada videti. Da mi je bar drugarica, imao bih izgovor da je ponekada vidim. Ali nisam se zaista nikada sprijateljio sa njom i neću da se ponašam kao ovi prostaci što se prave kako je obožavaju sada kad su saznali šta je čeka.”

Poslednjeg školskoga dana, Matije Saladin joj hladno reče doviđenja.

„Sva sreća što odlazim iz škole, uzdahnula je balerina. Prestaću da ga viđam i možda ću manje misliti na njega. Njemu je savršeno svejedno što odlazim!”

Toga leta nisu išli na odmor: baletska škola je bila skupa. U njihovome stanu telefon je neprekidno zvonio: neki sused, ujak, drug, kolega želeo je da dođe i vidi izuzetno dete.

- A ona je i tako lepa! - uzvikivali bi videći je.

Plektrid je žurila da ode u internat da bi izbegla tu neprekidnu povorku besposlenih ljudi.

Da bi prekratila dosadu, razmišljala je o svojim ljubavnim jadima. Popela bi se na vrh omiljenoga drveta, objela mu stablo i zatvorila oči. Pričala je sebi priče, a ona trešnja bi postajala Matije Saladin. Onda bi otvorila oči i shvatila

koliko je takav stav glupav. Tada bi se razbesnela. „Kako je glupo imati dvanaest i po godina i sviđati se svima osim Matijeju Saladinu!”

Noću je u postelji pričala sebi mnogo jače priče: Matije Saladin i ona su zatvoreni u nekome buretu koje je bačeno u Nijagarine vodopade. Bure se razbilo o stene i njih dvoje su naizmenično bili ranjavani ili onesvešćeni te je trebalo da se spasavaju.

Postojale su dve verzije. Kada je trebalo nju spasavati, ona je obožavala da on roni do dna virova, da je tamo nađe, obgrli kako bi je izneo, a da je onda na obali vraća u život putem veštačkog disanja; kada bi on bio povređen, ona bi ga izvlačila iz vode, pričala o njegovim ranama otirući mu usnama krv i radujući se novim ožiljcima od kojih će biti još lepši.

Na kraju bi sva treperila od žudnje i ludovala od uzbuđenja.

Očekivala je početak školske godine kao neko oslobođenje. A dospela je u nešto kao zatvor.

Znala je da u baletskoj školi vlada gvozdена disciplina. Ipak, to što je tamo otkrila uveliko je prevazilazilo i njena najgora predosećanja.

Plektrid je uvek bila najvitkija u svim ljudskim grupama u kojima se ikada našla. Ovde je bila u grupi „normalnih”. One koje su ovde nazivane tankima, van internata bi nazivali kosturima. A one koje su u spoljnome svetu izgledale kao da imaju obične proporcije, među zidovima škole nazivali su „debelim kravama”.

Prvi dan je bio dostojan prave mesarske radnje. Neka vrsta mršave i stare mesarke dođe da pregleda učenice kao da su bile komadi mesa. Podelila ih je u tri kategorije i zatim održala ovakav govor:

- Vi koje ste tanke, dobre ste i nastavite tako. Vi koje ste normalne, u redu je, ali ja ću vas imati na oku. A vi debele krave, ili ćete smršati, ili otići: ovde nema mesta za krmače.

Ovo ljubazno urlanje veselo su pozdravile one „tanke”: rekao bi čovek -

leševi koji se smeju. „Grozne su”, pomisli Plektrid.

Jedna od „debelih krava” koja je bila veoma lepa devojka potpuno normalnih dimenzija, brižnu u plač. Starica je izgrdi ovim rečima:

- Ovde nema prenemaganja! Ako želiš da nastaviš sa ždranjem ječmenog šećera u maminim suknjama, niko te ovde ne zadržava!

Zatim su merili težinu i visinu mladih komada mesa. Plektrid, kojoj će za mesec dana biti trinaest godina, bila je visoka metar i pedeset pet centimetara i imala četrdeset kilograma, što je bilo malo, naročito ako se ima u vidu da je bila sva mišićava, kao balerina koja vodi računa o sebi; ali nije joj rečeno ništa više nego kako je to „maksimum koji ne treba premašiti”.

Prvi dan u baletskoj školi je izgledao svim ovim devojčicama kao grubo otrzanje od detinjstva: još juče njihova tela su bila voljene biljke koje su zalivali i negovali, a njihov rast se očekivao kao prirodna pojava, zaloga za lepo sutra, njihove porodice su bile vrtovi plodne zemlje u kojima je život tekao lagano i udobno. A ovde, od jutra do mraka su ih čupali iz toga vlažnoga tla i sada su se našle u nekakvom suvome svetu gde je oštro oko dalekoistočnoga stručnjaka naređivalo da ova biljka mora da se izduži, onaj koren da se istanji, i da će to tako biti milom ili silom, jer odavno postoje tehnike za tu svrhu.

Ovde u očima odraslih nema nežnosti: samo skalpel koji vrebava poslednje pupoljke detinjstva. Devojkice su za veoma kratko vreme proputovale vekove i rastojanja: za nekoliko sekundi prešle su iz doba drugoga milenijuma u Francuskoj u srednjovekovnu Kinu.

Malo je reći da je među zidovima škole vladala gvozdena disciplina. Vežbe su počinjale rano ujutru i završavale se kasno uveče, sa beznačajnim prekidom za jedan obrok koji nije ni zasluživao da se tako nazove i za jedno vreme predviđeno za učenje, tokom kojega su učenice tako duboko uživale u odmaranju tela, da su i zaboravljale na istovremeni neophodni intelektualni napor.

U takvom režimu oslabile su sve devojčice, računajući i one koje su već bile suviše mršave. A one, umesto da se zbog toga zabrinu kao svaka osoba zdravoga razuma, radovale su se. Nikada nisu bile dovoljno dobri kosturi.

Suprotno onome što se moglo pretpostaviti prvoga dana, težina ipak nije bila glavna briga. Tela su bila toliko iscrpna beskrajnim satima vežbanja, da su devojčice bile obuzete željom da jednostavno sednu. Trenuci kada mišići nisu bili u upotrebi, doživljavani su kao čuda.

Čim bi ustala, Plektrid je već čekala kada će da legne. Trenutak kada bi se postelji predavali kosturi bolni od umora, da bi tu ostali cele noći, bili su tako sladostrasni, da nisu stizali da misle ni na šta drugo. Devojčicama je to bio jedini odmor; sa druge strane, obroci su bili trenuci zebnje. Profesori su im toliko satanizovali hranu, da im se ona činila poželjnom, makar kako bila skromna. Deca su prema njoj osećala užasavanje, gadeći se na želju koju je u njima izazivala. Svaki progutani zalogaj bio je suvišan zalogaj.

Plektrid je ubrzo počela da postavlja sebi pitanja. Došla je u ovu školu da bi postala balerina, a ne da bi izgubila želju za životom toliko, da i nema drugoga ideala osim spavanja. Ovde je vežbala od jutra do mraka, a nije imala utisak da igra balet: bila je kao pisac koji je primoran da ne piše nego da bez imalo prekida izučava gramatiku.

Svakako, gramatika je osnovna, ali samo radi pisanja: lišena svojega cilja, ona je jalovo pravilo. Plektrid se nije nikada osećala tako malo balerinom kao od dolaska u baletsku školu. Na tečaju baleta koji je posećivala nekoliko prethodnih godina, bilo je mogućnosti za male koreografije. Ovde, rade se samo vežbe i to je sve. Štap za vežbe konačno je počeo da izgleda kao robijaška galija.

Ova zbunjenost kao da je zahvatila mnoge učenice. Nijedna nije o tome govorila, međutim, osećalo se kako deca gube hrabrost.

Bilo ih je koje su napustile školu. A činilo se kao da je uprava to i priželjkivala. Jedni odlasci su povlačili druge. Ovo spontano odlaženje je

oduševljavalo nastavnike, a mnogo mučilo Plektrid za koju je svaki odlazak bio jednak smrti.

I dogodilo se ono što je moralo da se dogodi: i sama je došla u iskušenje da ode. Sprečavao ju je samo nejasni utisak da bi joj majka to zamerila i da njena ni najsajnija objašnjenja ne bi bila od koristi.

Rukovodioci škole su bez sumnje i očekivali da ode izvestan broj učenica, jer su svakodnevno menjali svoj stav. A jednoga dana učenice su pozvane u neku salu veću od običnih i tu im najpre održaše ovakav govor:

- Svakako ste primetile da je u poslednje vreme bilo mnogo odlazaka. Nećemo reći da smo to namerno izazivali, ali ne možemo biti ni toliko licemerni da kažemo kako nam je žao.

Nastupio je tajac, verovatno samo zato da bi se deca osetila neprijatno.

- One koje su otišle pokazale su da nisu imale istinske želje da igraju; tačnije rečeno, pokazale su da nisu imale strpljenja neophodnoga jednoj pravoj balerini. Zna li šta su neke od tih gušćica izjavile objašnjavajući zašto odustaju? Da su došle da igraju balet, a da se ovde to ne radi. Šta li su one samo zamišljale? Da će već prekosutra zaigrati u *Labudovom jezeru*!

Plektrid se setila jednog izraza svoje majke: „Tući psa pred vukom”. Da, to je upravo to: profesori su upravo tukli pse pred vukovima.

- Biti balerina, to se mora zaslužiti. Igrati, igrati na pozornici pred publikom, najveća je sreća na svetu. Istinu govoreći, igrati čak i bez publike, čak i bez pozornice, igrati balet - to je potpuna opijenost. Tako duboka radost opravdava najsirovije žrtve. Ovo čemu vas mi ovde učimo ima za cilj da balet predstavi onakvim kakav je on stvarno: on nije sredstvo, nego nagrada. Bilo bi nemoralno pustiti da igraju učenici koji to nisu zaslužili. Osam sati dnevno na štapu za vežbanje i režim gladovanja, izgledaće teško samo onima koje nemaju dovoljno želje da igraju. Prema tome, sve koje još žele da odu, neka idu!

Nijedna više nije otišla. Poruka je dobro shvaćena. Kao što čovek može

da prihvati i najteža ograničenja ako mu se dobro objasne.

Stigla je i nagrada: igrale su.

Svakako, bilo je to dvostruko ništa. Ali i zbog same proste činjenice da su se odvojile od štapa i uzletele, usred sale, pred očima drugih, vrtele se u mestu nekoliko trenutaka i mogle da osete koliko njihovo telo vlada tim korakom, one su ludovale od radosti. Pa ako deset sekundi može da donese toliko zadovoljstva, jedva su smele i da sanjaju o onome što se može osećati igrajući dva sata.

Plektrid je prvi put žalila Rozelin što nije bila primljena u školu za „pacove”. Ona će zauvek ostati obična devojka za koju će balet biti stvar opuštanja. Plektrid je sada blagosiljala stroge profesore koji su je naučili da je ova umetnost vrsta religije.

Sve što ju je do tada zapanjivalo, sada joj je izgledalo normalno. Što su ih izglednjivali, zaglupljivali na onome štapu ponavljanjem istih tehničkih pokreta po nekoliko sati, što su ih grdili teškim rečima, što su debelim kravama nazivali mršave klinke bez traga oblina - sada joj je sve izgledalo potpuno prihvatljivo.

Bilo je čak i mnogo gorih stvari zbog kojih je u početku želela da zavrišti protiv kršenja ljudskih prava, a sada se nije nimalo bunila. Devojčice koje su ranije od ostalih dobijale znake puberteta, bile su primorane da piju neke zabranjene tablete koje su usporavale razvoj njihovog sazrevanja. Posle jednoga malog raspitivanja, Plektrid je zapazila da u školi za „pacove” nijedna nije imala mesečnicu, čak ni one iz starijih klasa.

Krišom je o tome porazgovarala sa jednom starijom koja joj je kazala:

- Većini učenica te pilule nisu čak ni potrebne: velika pothranjenost je dovoljna da poremeti menstrualni ciklus i telesne promene koje dovode do pojave menstruacije. Ali ima i tako usijanih glava kojima polazi za rukom da zađu u pubertet uprkos svim ovim lišavanjima. E, one moraju da uzimaju tu čuvenu pilulu koja zaustavlja menstruaciju. A higijenski tampon je stvar koju je nemoguće naći u ovoj školi.

- A zar nema devojaka koje kriju kada imaju menstruaciju?

- Nemoj biti luda! One znaju da je to za njihovo dobro. Zato same i traže tu pilulu.

U ono vreme Plektrid je bila zgranuta posle ovoga razgovora. Sada je odobravalala sve zloupotrebe i nalazila da su spartanski zakoni škole prosto divni.

Njen duh je bio doslovno podjarmljen: nalazio se pod jarmom profesora i davao im za pravo u svemu.

Srećom, negde duboko u njenoj glavi, glas još bliskoga detinjstva, buntovniji od glasa adolescencije, donosio je spas šapućući joj: „Da li znaš zašto se ovo mesto zove škola pacova? Kažu da je to naziv za učenice, ali to je ime za profesore. Da, pacovi su oni... pacovi sa velikim zubima kojima glođu meso sa tela balerina. Mi smo zaslužne što imamo dara za igranje, a oni imaju tako malo: kao dobre pacove, njih zanima samo da i nas opacove, da nas požderu. Pacov, to znači biti škrt, ali ne samo u pogledu novca! Škrt u pogledu lepote, života, pa čak i igranja! Nemoj misliti da oni vole balet! Oni su njegovi najveći neprijatelji! Odabrani su po njihovoj mržnji prema baletu, namerno, jer da ga vole, nama bi bilo suviše lako. Bilo bi potpuno prirodno voleti ono što ti vole profesori. Ovde se od nas zahteva nešto nadljudsko: da se žrtvujemo za umetnost koju naši profesori mrze, koju izneveravaju sto puta na dan malenkošću svojega duha. Igranje je uzlet, gracioznost, plemenitost, potpuna obdarenost - sve suprotno od onoga što odlikuje mentalitet pacova.”

Leksikon „Robert” joj je pružio hranu koje više nije imala. Sa nasladom i uživanjem je pročitala: „Kanalski pacov, čovek stvoren kao pacov, likom sličan pacovu, škrt, gramziv” Da, stvarno, školi je baš odgovaralo to ime.

Bilo je međutim nečega korisnog u tome što su birani grozni profesori. Škola je smatrala, i to ne bez razloga, da bi bilo nemoralno ohrabrivati balerine. Baletsko igranje, ma koliko da je potpuna umetnost, zahteva bezgranično predavanje bića. Stoga je bilo neophodno dovesti u iskušenje motivaciju dece, snižavajući njihov ideal do samoga temelja. Devojčice koje ne bi izdržale, neće

nikada moći da dostignu onu mentalnu širinu baletske zvezde. Takvo postupanje, ma kako surovo bilo, poticalo je od vrhunske moralnosti.

Samo što profesori to nisu znali. Nisu bili obavešteni o uzvišenome zadatku njihovoga sadizma, a izvršavali su ga iz čiste želje da nekome naude.

I tako je Plektrid krišom učila da igra, uprkos njima.

Za tri meseca izgubila je pet kilograma. Bila je radosna zbog toga. Tim više što je zapazila nešto izvanredno: prešavši ispod simbolične brane od četrdeset kilograma, ne samo da je izgubila u težini, nego je izgubila i osećanja.

Matije Saladin: ime koje ju je ranije izbezumljivalo, sada ju je ostavljalo potpuno hladnom. Međutim, ona nije nijedanput videla dečaka, niti je imala bilo kakvih vesti o njemu: znači, nije mogla da se razočara. Nije čak sretala ni druge dečake zbog kojih bi mogla da zaboravi onoga kojega voli.

Nije se to dogodilo ni zbog protoka vremena. Tri meseca je dosta kratko razdoblje. Osim toga, ona je sebe suviše posmatrala da ne bi zapazila povezanost uzroka i posledica: svaki izgubljeni kilogram odnosio je iz nje i deo ljubavi. Nije za tim žalila, naprotiv: da bi joj bilo žao, trebalo bi da oseća bar još malo ljubavi. A ona se radovala što se otarasila toga dvostrukog tereta: svojih pet kilograma i te opterećujuće ljubavi.

Plektrid obeća sebi da će se držati ovog značajnoga zakona: ljubav, žaljenje, želja - sve su to bolesti koje izlučuju tela teška preko četrdeset kilograma.

Ako bi kakvom nesrećom ona ponovo dostigla tu težinu debeljuce, i zbog toga osećanja opet počela da muči njeno srce, znala bi lek za tu smešnu patologiju: ne jesti više, pustiti da se siđe ispod granice od četrdeset kilograma.

Kada neko ima trideset pet kilograma, život mu izgleda drugačiji: njegova opsesija se sastoji u tome da pobedi telesna iskušenja svakoga dana; da snagu podeli tako da je bude dovoljno za osam sati vežbanja; da odvažno pobedi želju za jelom, da gordo sakrije iscrpljenost snage - da, najzad, igra kada

se to zasluži.

Igranje baleta jedino daje nadmoćnost. Samo ono opravdava suvoparni život. Igrati se sopstvenim zdravljem ne znači ništa ukoliko se može doživeti ono nezamislivo osećanje koje u baletu prati uzlet iznad tla.

Postoji jedan nesporazum oko klasičnoga baleta. Za mnoge to je smešni svet baletskih suknjica i ružičastih patika, krajnja usiljenost i vazdušasto prenemaganje. Najgore je to što je zaista tako: on zaista jeste sve to.

Ali baletska igra nije samo to. Rasteretite balet tih mekih prenemaganja, njegovoga tila, akademizma i romantičnih pundi i zaključićete da je nešto i ostalo, a da je to nešto ogromno. Dokaz je to što najbolji moderni igrači potiču iz škola klasičnoga baleta.

A sveti gral baleta jeste uzlet. Nijedan profesor ga ne naziva tako, iz straha da ne izgleda kao besomučni zanesenjak. Ali onaj koje naučio tehniku skoka sison, ko ume da izvede antrša - da u vazduhu lupne stopalom o stopalo, ili grand-žete napred, taj više ne može sumnjati: upravo pokušavaju da ga nauče kako se uzleće.

Vežbe na štapu su veoma dosadne, ali on je uzletišta. Ako neko sanja da uzleti, besan je što ga primoravaju da se drži za neku motku po čitave sate, dok on u nogama oseća zov slobode.

U stvari, štap odgovara podučavanju koje ptići dobijaju dok su u gnezd: uče ih da rašire krila pre nego što ih upotrebe. Ptićima je dovoljno nekoliko sati. Ali kada neki čovek skuje neverovatni plan da promeni vrstu i nauči da leti, normalno je da tome posveti nekoliko godina iscrpljujućeg vežbanja.

A za to će biti nagrađen iznad svih očekivanja, kada dođe trenutak da dobije pravo da napusti uzletišta - onaj štap - i da se otisne u prostor. Sumnjičavi gledalac možda ne vidi šta se događa u telu klasične balerine upravo u tome trenu: to je istinsko ludilo. I da to gubljenje svesti poštuje jedan zakon, a gvozdena disciplina ne oduzima ništa od bezumlja cele stvari: klasični

balet je skup tehnika čiji je cilj da pokaže kako je zamisao o ljudskome letu moguća i razumna. Prema tome, zar se treba čuditi smešnoj nakićenosti, pa i vašarskoj nakindurenosti u kojoj se ta vežba izvodi? Očekuje li se zaista da takav suludi plan smisle ljudi zdravoga razuma?

Ova druga opaska je namenjena onima kod kojih balet izaziva samo smeh. A oni su u pravu kada se smeju: klasični balet sakriva i jedan zastrašujući ideal.

Pustoš koju on može da načini u mladoj duši, odgovara onoj koju izaziva jaka droga.

Za Božić, trebalo je provesti kratak raspust u porodici. Nijedna učenica škole pacova nije se tome radovala. Naprotiv, ti izgledi su ih ispunjavali zebnjom. Raspust: kakve koristi one mogu imati od toga? Bilo je to opravdano kada je cilj života bilo zadovoljstvo. Ali to vreme, a bilo je to detinjstvo, sasvim se promenilo: sada je balet postao jedini smisao života.

Porodični život koji se sastoji uglavnom od zajedničkih obeda i mlitavljenja, u potpunosti je suprotnosti sa novim opredeljenjem.

Plektrid je mislila u sebi kako je i to oblik napuštanja detinjstva: ne radovati se približavanju Božića. To joj se događalo prvi put. Bila je u pravu prošle godine što se toliko pribojavala vremena kada će imati trinaest godina. Zaista se promenila.

I svi su to zaključili. Bili su zaprepašćeni njenom mršavošću: jedino se majka time oduševljavala. Deni, Nikol, Beatris i Rozelin koju su bili pozvali na ručak, nisu to odobravali:

- U licu si sama kost i koža.

- Ona je balerina - pobunila se Klemans. - Niste se valjda nadali da će nam se vratiti okruglih obraza. Veoma si lepa, mila moja.

Osim mršavosti, jedna druga promena ih je još više zapanjila, tim pre što nisu mogli da joj otkriju ime. Možda jednostavno nisu smeli da je nazovu

nekim imenom, toliko je bila zloslutna: Plektrid je izgubila mnogo od svoje svežine. Ona koja je uvek bila nasmejana devojčica, sada nije imala ništa od one živahnosti po kojoj je bila poznata.

„To je verovatno usled šoka što se vratila u porodicu”, pomislio je Deni.

Ali kako su dani prolazili, taj utisak je bivao sve jači. Balerina je izgledala kao da je odsutna: prividna ljubaznost je loše prikrivala njenu ravnodušnost.

Za vreme obeda, izgledala je kao na mukama. Bilo je uobičajeno da ona jede veoma malo; ali sada nije gotovo ništa stavljala u usta, a primećivalo se kako je napeta dok se sedi za stolom.

Da su njeni bliski mogli videti šta se zbivalo u glavi Plektrid, još više bi se zabrinuli.

Najpre, onoga dana kada je stigla, svi su joj izgledali preterano debeli. Čak i Rozelin, veoma vitka devojčica, učinila joj se ogromnom. Pitala se kako oni podnose toliku gojaznost.

Pitala se naročito kako mogu da podnesu tako prazan život kakav su vodili, tu nepomičnu i besciljnu mlitavost. Blagosiljala je svoj teški život i lišavanje od svega: ona bar ima neki cilj pred sobom. Nije ona gajila kult patnje, samo je osećala potrebu za smislom svega: u tom smislu već je bila izišla iz detinjstva.

Kada bi bile same, Rozelin joj je pričala mnoštvo stvari iz razreda. Smejale se i uzbuđivale:

- Ej, znaš šta? Vanesa izlazi sa Freedom, da, sa onim tipom iz trećeg razreda!

Vrlo brzo se razočarala što novostima koje priča ne postiže nikakav uspeh kod drugarice:

- Ali ti si bila sa njima u razredu duže nego ja, a sada te baš briga za sve njih?

- Nemoj da se ljutiš. Da znaš samo kako je sve to sada daleko od mene.
- Čak i Matije Saladin - upita Rozelin koja je nekada bila veoma obazriva.

- Naravno - reče Plektrid umorno.
- A nije uvek bilo tako.
- Sada jeste.
- Ima li dečaka u tvojoj školi?
- Ne. Njima se časovi drže odvojeno. Nikada ih i ne vidamo.
- Znači, samo devojčice? Kakva robija!
- Znaš, mi i nemamo vremena da mislimo na te stvari.

Plektrid nije imala hrabrosti da se upusti u objašnjavanje brane koja razdvaja one iznad četrdeset kilograma i one ispod četrdeset, ali je više nego ikada osećala stvarnost. Ma baš nju briga za ta smešna đaćka ljubakanja! A ovu jadnu Rozelin je još više sažaljevala zato što je već nosila prsluče. "

- Hoćeš li da ti ga pokažem?
- Šta?
- Moj brusić. A ti neprekidno nekuda buljiš dok ti govorim.

Rozelin podiže majicu. Plektrid vrisnu od užasa.

I devojčica, kao što je već naučila da igra balet protivno volji svojih profesora, odluči da živi nasuprot volji svoje porodice. Nije ništa kazala, samo je svoje posmatrala potpuno zgranuta: „Kako su nepokretni! Kako su potčinjeni zakonima težine! Ali, život mora biti nešto bolje i više od ovoga.”

Nalazila je da njihov život, za razliku od njenoga, nije imao nikakve draži. Zastidela se zbog njih. Ponekada bi pomislila da je ona možda siročić koje su usvojili.

- Kažem ti da sam zabrinut za nju. Toliko je mršava - kaže Deni.
- Da, pa šta? Ona je balerina - odgovara Klemans.

- Nisu sve balerine tako mršave kao ona.
- Njoj je trinaest godina. U tome uzrastu mršavost je normalna.

Uveren ovim dokazom, Deni je najzad mogao da zaspi. Sposobnost roditelja za samozaslepljivanje je ogromna: polazeći od tačne postavke - učestalosti mršavosti kod devojčica u pubertetu - nisu obratili pažnju na okolnosti. Bez sumnje, njihova kći je po prirodi bila veoma tanka, pa ipak njena tadašnja mršavost nije bila prirodna.

Prošli su praznici. Plektrid se vratila u školu što joj je donelo ogromno olakšanje.

- Ponekada imam utisak kao da sam izgubio jedno dete - reče Deni.
- Ti si sebičan - pobunila se Klemans. - Ona je srećna.

Klemans se dvostruko varala. Najpre, devojčica nije bila srećna. Zatim, sebičnost njenoga muža nije bila ništa prema njoj: ona je toliko želela da bude balerina, a sada je, zahvaljujući Plektrid, dobila priliku da preko nje utoljava svoju ambiciju. Nije joj bilo važno što tome idealu žrtvuje zdravlje svoje kćeri. Da joj je to neko rekao, razrogačila bi oči i uzviknula:

- Ja samo želim sreću svojoj kćeri!

I ona je u tome bila potpuno iskrena. Roditelji ne znaju šta sve sakriva njihova iskrenost.

Ono što je Plektrid doživljavala u školi pacova nije se moglo zvati srećom: za to je potreban bar najmanji osećaj sigurnosti. Devojčica ga nije imala ni u vidu senke i u tome je bila potpuno u pravu: na stupnju na kojem je već bila, ona se nije igrala svojim zdravljem, nego se igrala zdravlja. I znala je to.

Ono što je Plektrid doživljavala u školi pacova zove se opijenost: takav zanos mogao se hraniti samo izvesnom količinom potpunoga zaborava. Zaborava lišavanja, telesnih patnji, opasnosti, straha. Uz pomoć svojih dobrovoljnih amnezija, mogla je da se baca u igranje i da u njemu doživljava

ludi zanos, varku uzletanja.

U to vreme je postajala jedna od najboljih učenica. Naravno, nije bila najmršavija, ali je bez sumnje bila najgracioznija: imala je onu prekrasnu laku slobodu pokreta koja je vrhunska nepravda prirode, pošto se gracioznost dobija ili ne dobija na rođenju i nikakav kasniji trud ne može prikriti da ne postoji.

Osim toga, postojalo je nešto što ništa nije kvarilo: ona je bila najlepša. Čak i sa trideset pet kilograma nije ličila na one leševe čiju mršavost su profesori toliko veličali: imala je oči balerine koje su joj obasjavale lice fantastičnom lepotom. A učitelji su znali, mada nisu o tome govorili učenicama, da lepota igra ogromnu ulogu pri biranju balerina zvezda; u tome pogledu Plektrid je bila ubedljivo najobdarenija.

Ona se potajno veoma brinula za svoje zdravlje. Nije o tome nikome govorila, ali noću su je noge toliko bolele, da se morala uzdržavati da ne kuka. A kako nije ništa znala o medicini, nije ništa ni sumnjala: prestala je da uzima u hrani i najmanju količinu mlečnih proizvoda. U stvari, primetila je kako je bilo dovoljno samo nekoliko kašičica ispošćenoga jogurta pa da se oseti „nadutom” (a trebalo bi znati šta je ona nazivala „nadutošću”).

Međutim, ispošćeni jogurt je bio jedini mlečni proizvod dozvoljen u školi. Odreći se njega, značilo je potpuno se lišiti doprinosa kalcijuma koji je neophodan u vreme puberteta. Ma kako da su odrasli u školi bili ljudi, niko nije preporučivao učenicama da se lišavaju jogurta, tako da su ga uzimale i one najmršavije devojčice. A Plektrid je tu namirnicu potpuno odbacila.

Ovaj nedostatak je ubrzo izazvao grozne bolove u nogama, takve da bi devojčica ostajala po nekoliko sati nepokretna, ali to se događalo noću. Da bi odstranila taj bol trebalo je ustati i kretati se. Ali od trenutka kada bi noge počele da se kreću, nastajala je patnja jednaka najvećim mukama: Plektrid je morala da zagriže neku krpu da ne bi vriskala od bola. I svaki put bi imala utisak da će joj se kosti u listovima i butinama polomiti.

Najzad je shvatila da je nedostatak kalcijuma uzrok takvih tegoba. Ipak,

nije mogla da se odluči da ponovo uzima taj prokleti jogurt. I ne znajući to, bila je žrtva unutrašnje mašine anoreksije koja svako lišavanje smatra nepovratnim, osim uz nepodnošljivo osećanje krivice.

Izgubila je još dva kilograma, što je samo učvrsti u zamisli da je ispošćeni jogurt „težak”. Za vreme uskršnjeg raspusta otac joj reče da je postala kostur i da je to strašno, ali majka se odmah otrese na Denija i poče da se oduševljava kćerinom lepotom. Klemans je bila jedini član porodice kojega je Plektrid još sa zadovoljstvom viđala: „Bar ona me razume”. Sestre, pa čak i Rozelin, gledale su je kao neku tuđinku. Više se nije ni družila sa njima: nisu više osećale da imaju bilo šta zajedničko sa tom zbirkom kostiju.

Otkako je sišla ispod trideset pet kilograma, balerina je imala još manje osećanja. Tako nije nimalo patila zbog toga isključivanja iz druženja.

Plektrid se divila svojem životu: osećala se jedinstvenom junakinjom koja bije bitku protiv težine. Borila se protiv nje gladovanjem i igrom.

Graal je bio baletski uzlet, a Plektrid je među svim vitezovima bila najbliža da ga domaši. Šta su bili noćni bolovi pri pomisli na veličinu toga dobitka?

Prolazili su meseci, godine. Balerina se srodila sa svojom školom kao kaluđerice karmelićanke sa svojim redom. Van škole nije postojalo ništa.

Bila je zvezda u usponu. O njoj se govorilo na važnome mestu: ona je to znala.

Sada joj je bilo petnaest godina. I dalje je bila visoka metar i pedeset pet centimetara, što znači da nije porasla ni pola santimetra otkako je pre dve godine došla u školu pacova. Težina: trideset dva kilograma.

Ponekada joj se činilo da pre nije ni živela. Nadala se da joj se život neće ni u čemu menjati. Divljenje drugih, bilo da je stvarno ili samo zamišljano, bilo joj je dovoljno kao osećanje.

Znala je takođe da je majka bezgranično voli. Prihvatala je to kao nešto

obično, ali svest o toj ljubavi bila joj je kao kičmeni stub. Jednoga dana pričala je sa Klemans o bolovima u nogama: ona se zadovoljila samo da joj kaže:

- Kako si hrabra!

Plektrid je uživala u ovoj pohvali. Međutim, duboko u sebi osećala je da bi majka morala da joj kaže nešto sasvim drugo. A nije znala šta.

I dogodilo se ono što se moralo dogoditi. Jednoga novembarskog jutra, dok je ustajala grizući krpu da ne bi vrištala od bola, srušila se: čula je kako joj je nešto krcnulo u butini.

Nije mogla ni da se pomeri. Zvala je u pomoć. Odneli su je u bolnicu.

Lekar koji još nije bio video bolesnicu, gledao je snimke.

- Koliko godina ima ova žena?

- Petnaest.

- Šta? Pa ona ima kosti šezdesetogodišnje žene u menopauzi!

Počeli su da je ispituju. Otkrila im je tajnu: već dve godine nije uzimala nijedan mlečni proizvod - u uzrastu kada telo ima neutažive potrebe za njima.

- Imate li vi anoreksiju?

- Ma ne! - sasvim iskreno se pobunila Plektrid.

- Smatrate li da je normalno da u tome uzrastu imate samo trideset kilograma?

- Imam trideset dva! - opet se pobunila.

- Mislite li da to ima nekog značaja?

Počela je da pribegava Klemansinim opravdanjima:

- Ja sam balerina. U ovom zanimanju bolje je da nemam nikakvih oblina.

- Nisam znao da se balerine pronalaze u koncentracionim logorima.

- Jeste li vi poludeli? Vređate moju školu!

- A po vašem mišljenju šta bi trebalo da pomislim o školi u kojoj dopuštaju da se devojčica u pubertetu samouništava? Pozvaću policiju - reče lekar koji je izgledao veoma odvažan.

Plektrid oseti da mora da brani svoj red:

- Ne! Sama sam kriva! Ja krišom nisam uzimala jogurt! Niko to nije znao.

- Jer niko nije hteo da zna. A ishod je takav da ste slomili tibiju samo zato što ste pali. Da ste normalni bilo bi dovoljno mesec dana gipsa. A u vašem stanju, ne znam koliko meseci ćete morati da budete u gipsu. A da i ne govorimo o rehabilitaciji koja će slediti.

- Ali to znači da neću dugo moći da igram balet?

- Gospođice, vi nećete moći više nikada da igrate.

Srce u Plektrid prestade da kuca. Ona utonu u neku vrstu kome.

Povratila se posle nekoliko dana. Pošto je prošao onaj izvanredni trenutak kada se ništa ne pamti, ona se seti osude koja joj je izrečena. Jedna ljubazna bolničarka potvrđi tu meru:

- Vaš koštani sistem je suviše oslabljen, naročito u nogama. Čak i kada vaša cevunica bude prerasla, nećete moći da igrate balet. Najmanji skok ili udar mogao bi opet da vas slomi. Biće vam potrebne godine dopunskog uzimanja mlečnih proizvoda da biste nadoknadili izgubljeni kalcijum u kostima.

Saopštiti Plektrid da neće više moći da igra balet, isto je kao saopštiti Napoleonu da nikada više neće imati vojsku: značilo je to ne samo lišiti je odabranoga poziva, nego lišiti je sudbine.

Nije mogla da poveruje. Pitala je sve moguće lekare i one koje je samo mogla da zamisli: nijedan joj nije ostavio ni najmanji tračak nade. I na tome im treba čestitati: da joj je samo jedan od njih ostavio stoti deo izgleda za izlečenje, ona bi se za njega uhvatila po cenu života.

Posle nekoliko dana Plektrid se začudi što Klemans nije pored nje u bolnici. Zamolila je da telefonira. Otac joj je rekao da se njena majka zbog strašne vesti teško razbolela:

- Ima groznicu, bunca. Zamišlja da je ona ti. Govori: „Meni je samo

petnaest godina, moj san ne može već sada da se završi, hoću da budem balerina, ne mogu da budem ništa drugo osim balerina!”

Pomisao da Klemans toliko pati, dovršila je Plektrid. Iz postelje u bolničkoj sobi gledala je uređaj za hranjenje kap-po-kap i bila uverena da joj on ubrizgava nesreću u obliku hrane.

Plektrid je ostala u bolnici sve dok joj je bio zabranjen bilo kakav pokret. Otac je ponekada dolazio da je poseti. Pitala je zašto Klemans ne dolazi sa njim.

- Majka ti je još veoma bolesna - odgovarao joj je.

To je trajalo mesecima. Niko drugi nije dolazio da je poseti, ni iz škole pacova, ni iz porodice, ni iz njene stare škole: kao da Plektrid nije više pripadale nijednome svetu.

Dane je provodila ne radeći doslovno ništa. Nije htela ništa da čita, ni knjige, ni novine. Odbila je da gleda televiziju. Lekari su dali dijagnozu duboke depresije.

Nije mogla ništa ni da proguta. Srećom, postojalo je hranjenje kap-po-kap. Ali kod nje je ono izazivalo gađenje: bilo je to nešto što ju je protiv njene volje vezivalo za život.

Kada je došlo proleće, odveli su je roditeljima. Srce joj je burno kucalo na pomisao da će videti mamu: ali ova želja joj je odbijena. Dete se pobunilo:

- Ne mogu da verujem! Je li ona umrla, šta li?

- Ne, živa je, ali ne želi da je vidiš u takvom stanju.

Bilo je to više nego što je Plektrid mogla da podnese. Čekala je da sestre odu u školu i da otac iziđe iz kuće, pa da ustane iz kreveta: sada je mogla da se kreće pomoću štaka.

Oteturala se do roditeljske sobe gde je Klemans upravo spavala. Videvši je, devojčica pomisli da je mrtva: lice joj bilo sivo i učinilo joj se da je mršavija i od nje. Srušila se pored nje plačući:

- Mama! Mama!

Spavačica se probudi i reče joj:

- Nisi smela da dođeš ovamo.

- Bilo mi je toliko potrebno da te vidim. Sada je gotovo i ovako je bolje: više volim da vidim kako si. Sada znam da si živa, a za sve ostalo mi je svejedno. Počećeš da jedeš, oporavićeš se: obe ćemo ozdraviti, mama.

Primitila je da je majka ostala ravnodušna i da je nije ni zagrlila.

- Zagrlj me mama, to mi je toliko potrebno!

Klemans se nije ni pomerila.

- Jadna moja mama, suviše si slaba i za to.

Uspravila se i gledala je. Kako se promenila! U očima njene majke nije bilo više nimalo topline. U njoj je nešto bilo umrlo, ali Plektrid nije htela to da shvati.

Pomislila je: „Mama zamišlja da je ja. Prestala je da jede zato što sam ja prestala da jedem. Ako ja budem jela, ješće i ona. Ako ja ozdravim, ozdraviće i ona.”

Devojčica se odvuče do kuhinje i uze tablu čokolade. Zatim se vrati u maminu sobu i sede pored nje na krevet.

- Mama, pogledaj kako jedem.

U ustima joj je bilo mučno od čokolade pošto se bila odvikla od hrane, bar od tako jakoga jela. Ali Plektrid se trudila da ne pokaže kako joj to teško pada.

- Ovo je mlečna čokolada, mama, puna je kalcijuma. To je dobro za mene.

Znači, tako se osećaš kada jedeš? Utroba joj se kovitlala, stomak se bunio, Plektrid je imala utisak da će se svakog trenutka onesvestiti, ali nije se onesvestila: povratila je - na svoja kolena.

Ponižena, očajna, nepomično je gledala ono što je učinila.

Tada njena majka reče suvim glasom:

- Gadiš mi se.

Devojčica je gledala ledene oči žene koja joj je izrekla takvu presudu. Nije htela da poveruje u ono što je čula i videla. Pobegla je što je mogla brže uz pomoć štaka.

U svojoj sobi svalila se na postelju i gorko zaplakala. Plakala je dugo, a onda je zaspala.

Kada se probudila, osetila je nešto neverovatno: bila je gladna.

Zamolila je Beatris koja je upravo ušla, da joj donese nešto za jelo.

- Pobeda! - oduševila se sestra koja joj smesta donese hleba, sira, kompota, šunke i čokolade.

Mala ne uze čokoladu, jer ju je suviše podsećala na ono povraćanje; zauzvrat, pojela je sve drugo.

Beatris je bila oduševljena.

Vratio joj se apetit. Nije to bila vučja glad, nego zdrav osećaj potrebe za hranom. Jela je tri obilna obroka dnevno, sa posebnom željom za sirom, kao da ju je telo obaveštavalo šta mu je najpotrebnije. Otac i sestre su bili oduševljeni.

Uz takvu ishranu, Plektrid je brzo dobijala težinu. Dostigla je opet svojih četrdeset kilograma i povratila svoje lepo lice. Sve je išlo kako treba. Postigla je čak da više ne oseća krivicu, što je izvanredno za nekoga ko je patio od anoreksije.

Kao što je bila predvidela, njeno ozdravljenje izlečilo je i majku. Najzad je izišla iz svoje sobe i ponovo videla kćer koju nije ni spazila od onoga dana kada je povraćala. Gledala ju je sa zaprepašćenjem i uzviknula:

- Pa ti si se ugojila!

- Da, mama - promucala je devojčica.

- Šta ti bi? A bila si pre tako lepa!

- Misliš da ovako nisam lepa?

- Ne. Debela si.

- Zaboga, mama! Imam samo četrdeset kilograma.
- Upravo to sam i kazala: ugojila si se osam kilograma.
- To mi je i bilo potrebno!
- Ti to kažeš samo da umiriš savest. Bio ti je potreban kalcijum, a ne težina. Nemoj zamišljati da sada ličiš na balerinu!

- Ali, mama, ja više ne mogu da igram balet. Nisam više balerina. Da li znaš koliko patim zbog toga? Ne stavlaj mi ponovo nož u ranu!

- Da stvarno patiš zbog toga, ne bi imala takav apetit.

Najstrašnji je bio grubi glas kojim je ta žena izrekla ovu presudu.

- Zašto mi tako govoriš? Zar više nisam tvoja kći?

- Ti nisi nikada ni bila moja kći.

Klemans joj je sve ispričala: o Liseti, o Fabijenu, kako je Liset ubila Fabijena, kako se ona rodila u zatvoru, kako se Liset ubila.

- Ma šta mi to pričaš? - zavapila je Plektrid.

- Pitaj tatu - upravo teču, ako meni ne veruješ.

Kada se pribrala od prvog neverovatnog saznanja, devojčici pođe za rukom da kaže:

- Zašto mi to kažeš danas?

- Moralo je da ti se to prizna jednoga dana, zar ne?

- Naravno. Ali zašto na tako surov način? Do sada si bila za mene najbolja mama na svetu. A sada mi govoriš kao da nikada nisam bila tvoja kći.

- Zato što si me izdala. Znaš dobro koliko sam sanjala da postaneš balerina.

- Ali to je bio nesrećan slučaj! Nisam ja kriva.

- Da, kriva si! Da se nisi tako glupavo lišavala kalcijuma!

- Pa pričala sam ti kako me bole noge!

- To nije istina!

- Jeste, pričala sam ti! Čak si mi čestitala što sam tako hrabra.

- Lažeš!

- Ne lažem! Misliš li da je normalno da majka čestita kćeri zato što je bole noge? Bio je to vapaj za pomoć, a ti ga nisi čak ni čula.

- Naravno, reci da sam ja kriva.

Plektrid je zanemela pred takvom neiskrenošću svoje majke.

Sve se rušilo, nije imala više budućnosti, nije imala roditelje, nije imala ništa.

Deni je bio dobar, ali slab. Klemans mu je naredila da ne sme više čestitati Plektrid što joj se vratio apetit:

- Ne podstiči je da se još goji, zaboga!

- Ali ona nije debela - mucao je on. - Možda samo malo zaobljena.

Iz ovoga „malo zaobljena” Plektrid je shvatila da je izgubila jednog saveznika.

Reći devojčici od petnaest godina da je debela, to jest „malo zaobljena”, iako ima samo četrdeset kilograma, isto je što i zabraniti joj da raste.

Devojčica suočena sa takvom nesrećom, ima samo dve mogućnosti: da ponovo padne u anoreksiju ili u bulimiju - da potpuno izgubi želju za jelom ili da se u njoj probudi vučija glad. Nekim čudom, Plektrid nije zapala ni u jedno ni u drugo. Zadržala je apetit. Osećala je glad kakvu bi svaki lekar ocenio spasonosnom, a koju je Klemans nazivala „monstruožnom”.

U stvari, izvrsno zdravlje je nalagalo Plektrid da oseća glad: trebalo je da nadoknadi propuštene godine puberteta. Zahvaljujući oduševljenju za sir, porasla je tri santimetra. Za odraslu osobu, metar i pedeset osam centimetara, bilo je ipak bolje nego metar i pedeset pet.

Prvu menstruaciju je dobila u šesnaest godina.

Obavestila je o tome Klemans kao o nekoj divnoj novosti. Ona je samo prezrivo slegla ramenima.

- Zar te ne raduje što sam konačno normalna?

- Koliko si teška?
- Četrdeset sedam kilograma.
- Tako sam i mislila. Predebela si.
- Četrdeset sedam kilograma na metar i pedeset osam centimetara, za tebe

je to debelo?

- Pogledaj istini u oči: ogromna si.

Plektrid, koja je počela normalno da hoda, odjuri i baci se na svoj krevet. Nije plakala: osetila je navalu mržnje koja potraja nekoliko sati. Udarala je pesnicom u jastuk, a u glavi joj je neki glas urlao: „Ona hoće da me ubije! Moja majka meni želi smrt!”

Ona nikada nije prestala da smatra Klemans svojom majkom: nije joj bilo važno da li je izišla iz njenog trbuha ili ne. Bila je njena majka, jer joj je stvarno ona dala život - a sada upravo ona hoće da joj ga oduzme.

Na njenome mestu mnoge mlade devojke bi se ubile. Izgleda da je u Plektrid bio snažno usađen instinkt za životom, jer ona najzad ustade govoreći sebi glasno:

- Mama, neću ti dopustiti da me ubiješ.

Tada je uzela stvar u svoje ruke, ukoliko je to bilo moguće devojci od šesnaest godina koja je sve izgubila.

Pošto joj je majka postala luda, ona će umesto nje biti odrasla.

Upisala se na tečaj glume u pozorištu. Tu je ostavila snažan utisak. Doprinelo je tu i njeno ime. Zvati se Plektrid, bilo je dvosekli mač: bilo da ste ružni pa vam ime ističe ružnoću, bilo da ste lepi pa čudni zvuk imena Plektrid uvećava vašu lepotu.

Sa njom je bilo upravo tako. Svi su već bili zapanjeni videći kako hodom balerine ulazi devojka prekrasnih očiju. Kada su čuli njeno ime, gledali su u nju još više i divili se njenoj kosi, tragičnom izrazu, savršenim ustima, njenom idealnome tenu.

Profesor joj je rekao da ima „pojavu” (njoj se taj izraz učinio čudnim: zar nemaju svi ljudi pojavu?) i posavetovao da se prijavi za podelu uloga.

Tako su je odabrali za ulogu Džeraldine Čaplin kao mlade devojkice u jednom televizijskom filmu; videći je, glumica je uzviknula: „U njenim godinama ja nisam bila tako lepa!” Ipak, nije se mogla poreći izvesna srodnost između ta dva izrazito mršava lica.

Ovaj posao je donosio devojkici nešto novca, nažalost ne dovoljno da bi mogla da ode od majke, što je postao njen cilj. Uveče se vraćala u stan što je moguće kasnije, da ne bi sretala Klemans. Ipak nije mogla da je izbegne, a ona ju je tada dočekivala jednim:

- Gle! Stigla sova!

U najboljem slučaju. A u nekome gorem, to bi bilo:

- Dobro veče, debela!

Možda neko neće razumeti koliko su je povređivale takve nadrealističke reči; to bi značilo ne znati sa kolikim gađenjem su joj prišivani ovakvi komentari.

Jednoga dana Plektrid se usudila da uzvрати kako Beatris ima sedam kilograma više od nje, ali nikada ne dobija tako neuljudne primedbe. Majka je na to odgovorila:

- To nema nikakve veze, znaš ti to dobro!

Nije imala hrabrosti da kaže: ne, ona ne zna o čemu je reč. Razumela je jedino da njena sestra ima prava da bude normalna, a ona nema.

Jedne večeri, kako Plektrid nije mogla da nađe izgovor da ne večera sa svojimima, a kako je Klemans pokazivala da je zgranuta kada god bi ona uzela zalogaj hrane, devojkica se najzad pobunila:

- Mama, prestani da me gledaš tako! Zar nisi nikada videla nekoga kako jede?

- To je za tvoje dobro, mila. Brine me ta tvoja vučja glad!

- Vučja glad!

Plektrid je pogledala ocu u oči, zatim sestrama, pre nego što će reći:

- Suviše ste velike kukavice da biste me branili!

Otac je promućao:

- Meni ne smeta što imaš apetita!

- Kukavico! - uzviknu devojka. - Jedem manje od tebe.

Nikol je slegla ramenima.

- Mene se ne tiču te vaše gluposti.

- Nisam od tebe ništa ni očekivala - zajeca devojčica.

Beatris uzdahnu duboko, a zatim reče:

- Dobro, mama, volela bih da ostaviš sestru na miru, je li u redu?

- Hvala ti - reče devojka.

Tada se Klemans osmehnu i uzviknu:

- Beatris, ona ti i nije sestra!

- Šta to pričaš?

- Misliš li da je sada pravo vreme? - promućao je Deni.

Majka ustade, ode i donese jednu fotografiju koju baci na sto.

- Ovo je Liset, moja sestra, koja je prava Plektridina majka.

Dok su Nikol i Beatris slušale šta im ona priča, najmlađa devojka je zgrabila fotografiju i sa žudnjom gledala lepo lice pokojnice.

Sestre su bile zanemele.

- Ličim na nju - reče devojčica.

Razmišljala je o tome da se njena majka ubila u devetnaest godina i da će to biti i njena sudbina: „Sada mi je šesnaest. Imam još tri godine da živim i da rodim jedno dete.”

Otada je Plektrid gledala mladiće koji su se vrteli oko nje pogledima koji nisu bili svojstveni njenim godinama. Nije mogla da im pogleda u lice a da ne pomisli: „Da li bih želela dete sa ovim?”

Najčešće, duboko lični odgovor je bio ne, toliko je bilo nezamislivo imati dete sa nekim od tih „lafova“.

Na časovima glume profesor je odlučio da Plektrid i jedan od njenih drugova igraju scenu iz *Čelave pevačice*. Tekst je tako snažno zainteresovao devojkicu, da je kupila Joneskova celokupna dela. Bilo je to otkriće: najzad je doživela onu groznicu koja nas tera da čitamo čitave noći.

Uvek je ona pokušavala da čita, ali knjige su joj nekako ispadale iz ruku. Verovatno za svakog čoveka ima u svetu književnosti neko delo koje će ga preobraziti u čitaoca, pod uslovom da mu sudbina pomogne da na njega naiđe. Ono što Platon kaže za zaljubljeniu polovinu i onu drugu što negde luta i koju treba naći ili ostati nepotpuni do smrtnoga dana - još je istinitije za knjige.

„Jonesko je pisac stvoren za mene“, mislila je devojkica. I zbog toga je osećala takvu sreću, opijenost koja se može doživeti jedino otkrivanjem voljene knjige.

Može se dogoditi da kod čitaoca prvi krupan književni doživljaj rasplamsa želju za čitanjem; ali nije bilo tako sa Plektrid koja je druge knjige otvarala samo da se uveri koliko su dosadne. Odlučila je da ne čita druge pisce i veoma se ponosila ugledom tako odane čitateljke.

Jedne večeri, dok je gledala televiziju, Plektrid je saznala da postoji Katrin Renže. Slušajući je kako peva, osetila je neku mešavinu divljenja i gorčine: divljenja, jer je nalazila da je ona izvrsna; gorčine zato što je i sama želela da radi upravo to isto, ali nije imala ni sposobnosti, ni sredstava, niti ikakvoga pojma.

Da je bila devojkica koja svake nedelje zaželi nešto drugo, to i ne bi bilo strašno. Nažalost, ona nije bila takva. U sedamnaest godina Plektrid nije imala mnogo zanosa. Časovi glume je nisu oduševljavali. Dušu bi prodala da nastavi sa baletom, ali lekari, mada su konstatovali očigledno poboljšavanje sa njenom kalcifikacijom, bili su jednodušni sa zabranom da se vrati nekadašnjem

zanimanju.

A otkrivanje Katrin Renže bilo je snažan šok za mladu devojkicu zato što joj je ona prvi put ukazala na san koji nije bio san o baletu.

Tešila se time što će umreti za dve godine, a u međuvremenu treba da rodi dete: „Nemam vremena da budem pevačica.”

Na časovima glume Plektrid je dobila da igra odlomak iz Joneskovog *Časa*. Dobiti jednu od glavnih uloga u delu omiljenoga pisca, za glumca je isto što i osvojiti Vizantiju i Kiteru, Rim i Vatikan.

Ne bi bilo tačno reći da je u tome komadu bila mlada učenica glume. Ona je uvek bila upravo ličnost iz te uloge - devojkica toliko puna oduševljenja za učenje onoga što voli, da uspeva da ga razori i izmeni - uz hrabrenje i podsticanje, razume se, svojega profesora, velikog majstora prenošenje znanja i podučavanja učenika.

A ona je bila učenica sa tolikim osećanjem i smislom za doživljavanje, da je zarazila i suprotnu stranu: onaj što je dobio ulogu profesora, smesta je postao i Plektridin izabranik.

Za vreme jedne probe, pošto je on izgovorio rečenicu čudnovate istinitosti („Filologija vodi u zločin”), ona mu odgovori da će on biti otac njenoga deteta. Onaj poverova da je to govorni postupak dostojan *Čelave pevačice*, i prihvati. Iste noći ona ga uhvati za reč.

Mesec dana kasnije Plektrid je saznala da je trudna.

Opomena onima, ako postoje, koji u Jonesku još vide pisca samo komedija.

* * *

KADA SE PORODILA, Plektrid je imala godina koliko i njena majka: devetnaest. Beba je dobila ime Simon. Dečak je bio lep i dobroga zdravlja.

Kada ga je videla, mlada devojka je osetila u sebi ogroman talas ljubavi. Nije joj padalo na pamet da bi mogla imati tako snažnu materinsku nit i bi joj žao zbog toga: „Neće mi biti lako da se ubijem.”

Međutim, bila je odlučna da ide do kraja: „Već sam razvodnila stvar time što sam odustala da ubijem Simonovoga oca. Ali sa mnom neće biti tako.”

Ljuljala je sinčića i šaputala mu:

- Volim te, Simone, mnogo te volim. Umreću zato što moram da umrem. Kada bih mogla da biram, ostala bih sa tobom. Moram da umrem: za mene je to naredba, osećam to. Nedelju dana kasnije, pomislila je: „Sada ili nikada. Ako nastavim da živim, vezaću se suviše za Simona. Što više budem čekala, biće sve teže.”

Nije pisala nikakvo pismo, iz otmenog razloga što nije volela da piše. U svakom slučaju, taj postupak njoj je izgledao toliko jasnim, da nije ni videla potrebu da ga objašnjava.

Kako nije osećala nimalo hrabrosti, odlučila je da obuče najlepšu odeću koju je imala: bila je već zapazila da elegancija uliva hrabrost.

Dve godine ranije, bila je našla na buvljaku maštovitu haljinu neke nadvojvotkinje, od sivoplavoga somota, ukrašenu čipkama boje staroga zlata, toliko raskošnu da se nije mogla nositi.

„Ako je sada ne obučem, neću je obući nikada”, pomislila je pre nego što se nasmejala shvativši duboku istinu te misli. Za vreme trudnoće malo je omršavila, te je haljina obletala oko nje, ali ona se brzo prilagodila. Opustila je prekrasnu kosu koja joj je dopirala do ispod pasa. Našminkala se kao tragična vila i sebi se svidela, te je mogla da se ubije ne crveneći.

Plektrid poljubi Simona. Dok je izlazila iz kuće, zapitala se šta da učini: da li da se baci pod neki voz, pod automobil, ili u Senu? Nije o tome uopšte razmišljala: „Videću već”, zaključila je. „Ako bi čovek brinuo i o takvim sitnicama, ne bi ništa ni učinio.”

Otišla je do železničke stanice. Nije imala hrabrosti da se baci pod točkove prigradske železnice. „Ako treba umreti, onda ću umreti u Parizu i na neki manje ružan način”, pomislila je, ne bez izvesnog osećanja za doličnost. Onda je ušla u voz u kojem, koliko pamte putnici toga predgrađa, nikad nije viđena putnica tako divnoga izgleda, tim više što je bila nasmejana od uva do uva: zbog samoubistva koje joj predstoji, bila je izvrsno raspoložena.

Iz voza je izišla u centru grada i krenula duž Sene da potraži most koji će joj ponajbolje pomoći da ostvari svoju nameru. Kako je oklevala između Mosta Aleksandar III, Mosta umetnosti i Novoga mosta, više puta je prešla put između njih da bi ocenila koji će biti najpogodniji.

Konačno, Most Aleksandar III je odbačen zbog preterane veličanstvenosti, a Most umetnosti odstranjen zbog suviše prisne atmosfere. Tako je odabran Novi most koji ju je privlačio svojom starinom koliko i terasama u obliku polumeseca, idealnim za razmišljanje u poslednjim trenucima života.

I muškarci i žene su se okretali kada bi pored njih prošla takva lepota koja nije ni bila svesna toga, onako zaokupljena svojim planom. Još od detinjstva nije osećala toliko uzbuđenje.

Sela je na ivicu mosta pustivši noge da joj vise nad rekom. Mnogi ljudi su tako sedeli i to nije privlačilo ničiju pažnju. Gledala je oko sebe. Sivo nebo je pritiskalo Bogorodičinu crkvu, vode Sene su se mreškale pod vetrom. Iznenada, Plektrid shvati koliko je svet star: kako bi se njenih devetnaest godina brzo utopilo u vekovima Pariza!

Zavrtelo joj se u glavi i njen zanos brzo splasnu: takva veličina onoga što

traje, sva ta večitost u kojoj ona neće učestvovati! Donela je na svet dete koje se nje neće sećati. Osim toga, ništa. Jedina osoba koju je volela pravom ljubavlju bila je majka: ubijajući se, ona izvršava želju one koja je više ne voli. „Nije tačno: postoji i Simon. Ja ga volim. Ali ako pogledam kako je ljubav majke škodljiva, biće bolje da ga toga poštedim.”

Dole pod njenim nogama, velika praznina reke koja je zvala.

„Zašto sam čekala ovaj trenutak da osetim šta mi nedostaje? Život mi je gladan i žedan, nije mi se dogodilo ništa od svega što bi moglo da nahrani i napoji postojanje, srce mi je isušeno, glava neishranjena, na mestu duše imam prazninu, a da li treba umreti u takvome stanju?”

Ispod nje je ječala praznina. Pitanje ju je satiralo, dođe u iskušenje da se od njega izbavi tako što će pustiti da joj noge budu teže nego mozak.

Tačno u tome trenu, neki udaljeni glas kriknu:

- Plektrid!

„Da li me to zove neko iz sveta mrtvih ili iz sveta živih?”, upitala se.

Nagnula se prema vodi, kao da je htela da vidi nekoga dole.

Onaj krik postade dvostruko jači:

- Plektrid!

Bio je to muški glas.

Okrenula se prema uzviku.

Toga dana, Matije Saladin je osećao neshvatljivu potrebu da ode iz svojega XVII pariskog arondismana u kojem se rodio i da se prošeta duž Sene.

Uživao je u blagom i sivome danu kada ugleda da iz suprotnoga smera trotoarom dolazi jedna prilika: devojka nebeske lepote, obučena kao za maskenbal.

Zaustavio se da je pogleda dok prolazi. Ona njega nije videla. Nije nikoga videla svojim krupnim bunovnim očima. Tada je on nju poznao. Osmehnuo se od radosti: „Pronašao sam je! Izgleda da je i dalje onako luckasta.

Ovoga puta je više neću ispustiti.”

Prepuštao se zadovoljstvu koje nazivamo potajnim praćenjem osobe koju poznajemo, posmatranjem njenoga ponašanja, tumačenjem njenih pokreta.

Kada je opkoračila ogradu Novoga mosta, nije se uplašio: video ju je radosnog izraza lica, nije izgledala očajna. On se bio naslonio na ivicu bedema Sene i nagnuo da bi gledao svoju nekadašnju školsku drugaricu.

Postepeno mu se sve više činilo da Plektrid izgleda nekako sumnjivo. Sumnjiv mu je bio i njen zeneseni izgled; kada mu se učinilo da će se stvarno baciti u reku, uzviknuo je njeno ime i pojurio.

Odmah ga je poznala.

Imali su ljubavni uvod najkraći u istoriji.

- Imaš li nekoga? - upitao je Matije ne gubeći ni sekunde.
- Nisam udata, imam bebu - odgovorila je suvo.
- Sjajno. Hoćeš li me?
- Da.

On obuhvati Plektrid oko kukova, okrenu je za sto osamdeset stepeni da joj noge ne bi više visile u prazno. Tada se vrelo poljubiše da zapečate ono što je rečeno. Ona pomisli: „Pre jednoga minuta bila sam spremna da se bacim u ponor, a sada sam u zagrljaju čoveka svoga života, kojega nisam videla sedam godina i mislila da ga nikada više neću videti. Odlučujem da odložim smrt za neki kasniji datum.”

Plektrid je otkrila nešto čemu se iznenadi: čovek može biti srećan i kada odraste.

- Pokazaću ti gde stanujem - rekao je vodeći je.
- Ala si požurio!
- Izgubio sam sedam godina. Dosta mi je.

Da je Matije Saladin mogao naslutiti koliko će grdnje izvući zbog ovoga

priznanja, ne bi ni otvorio usta. Koliko puta mu je Plektid doviknula:

- I ti si mene pustio da čekam sedam godina! I ti si me ostavio da patim!

Na šta se Matije bunio:

- I ti si mene ostavila! Zašto mi nisi kazala da me voliš, u dvanaest godina?

- To je uloga dečaka! - odlučno bi prekidala priču Plektrid.

Jednoga dana, kada je Plektrid započela već čuvenu pesmu „i ti si me pustio da čekam sedam godina!”, Matije je prekide jednim otkrićem:

- Nisi ti jedina bila u bolnici. Od svojih dvanaest do osamnaest godina ja sam bio u bolnici šest puta.

- Gospodin je našao novo opravdanje? A od čega je to dete toliko bolovalo?

- I da stvar bude potpuna, znaj da sam od svoje prve do osamnaeste godine bio u bolnici osamnaest puta.

Ona samo nabra čelo.

- To je duga priča - započeo je.

Kada mu je bilo godinu dana, Matije Saladin je umro.

Kao beba, Matije Saladin je četvoronoške bauljao po roditeljskom salonu, istražujući čudesni svet oko nožica fotelja i prostor ispod stola. U jednome priključku za struju nalazio se produžni gajtan koji nije nigde bio uključen. Dete je privukao taj kanap koji se završavao nekom neobično privlačnom polulopticom: ono je stavi u usta i navlaži pljuvačkom. Dobilo je udar struje koji ga ubi.

Matijeov otac nije hteo da prihvati ovu električnu smrtnu presudu. Već sledećega časa odvezao je dete kod najboljega lekara na zemaljskoj kugli. Niko ne zna šta se događalo, ali on je malome telu povratio život.

Trebalo je još da mu vrati usta: Matije Saladin nije imao ništa što bi se moglo nazvati tim imenom: ni usne, ni nepca. Lekar ga je poslao kod najboljega

hirurga na svetu koji uze ovde malo hrskavice, onde malo kože, i koji, posle pažljivoga krpjenja, ponovo napravi ne baš prava usta, ali svakako njihov osnovni oblik.

- To je sve što mogu da učinim ove godine - zaključio je. - Dođite kroz godinu dana.

Svake godine on je ponovo operisao Matijea Saladina i dodavao po nešto. Zatim je završavao onim dvema rečenicama koje su već postale obredne. One su postale sadržina dečijih i mladalačkih šala čudom izlečenoga deteta:

- I ako budeš dobar, iduće godine ćemo ti napraviti resicu (ili gušu, nepčanu membranu, nepčani luk, nove desni, itd.).

Plektrid je slušala, na vrhuncu zanosa.

- I zbog toga imaš tu božanstvenu brazdu preko usta!

- Božanstvenu?

- To je nešto najlepše na svetu!

Zaista su bila suđena jedno drugome ova dva bića koja su, svako na svoj način, u toku prve godine života, bila suviše blizu smrti.

Očigledno suviše veliki broj vila koje su opteretile devojkicu iskušenjima, srazmerno darovima kojima su je uresile, poslaše joj tada najtežu moguću nevolju: belgijsku nevolju.

Prošlo je nekoliko godina. Život u savršenoj ljubavi sa Matijeom Saladinom, darovitim muzičarem, ohrabrio je Plektrid da postane pevačica pod pseudonimom koji je bio naziv jednog rečnika i koji je potpuno odgovarao enciklopedijskim razmerama patnji koje je podnela: Rober.¹

Redovno se događa da velike nesreće najpre imaju obličje prijateljstva: Plektrid je sreća Ameli Notomb i videla u njoj prijateljicu, sestru koja joj je bila toliko potrebna.

1 Robert - naziv za jedan od velikih enciklopedijskih rečnika francuskog jezika.

Plektrid joj je ispričala svoj život. Ameli je zapanjeno slušala život dostojan tragedije Atrida. Upitala ju je nije li toliko pokušaja ubistva njene ličnosti i u njoj rodilo želju da ubija, u skladu sa onim zakonom koji od žrtava čini najbolje dželate.

- Vašeg oca je ubila vaša majka dok vas je nosila, u osmom mesecu trudnoće. Zna se sigurno da ste tada bili probuđeni, pošto ste štucali. Znači, vi ste svedok!

- Ali ja nisam ništa videla!

- Morali ste nešto da dokučite. Vi ste svedok sasvim posebne vrste: svedok *in utero*. Izgleda da bebe u materinom truhu čuju muziku i znaju kada njihovi roditelji vode ljubav. Vaša majka je ispraznila šaržer na vašeg oca u trenutku krajnje ljutnje: vi ste morali to osetiti, na ovaj ili onaj način.

- Šta hoćete time da kažete?

- Vi ste prožeti tim ubistvom. Čak i da ne govorimo o metaforičkim pokušajima ubistva koje ste istrpeli i koje ste zatim i sami sebi činili. Kako mislite da niste postali ubica.?

Plektrid nikada nije o tome mislila, sada je morala početi da razmišlja. A pošto postoji neki oblik pravde, zadovoljila je svoju želju za ubijanjem na onoj koja ju je na to navela. Uzela je pušku koja je stalno bila uz nju i koristila joj kada je išla na razgovore sa producentima i opalila Ameli u slepoočnicu.

„To je jedino što sam mogla da učinim kako bih je sprečila da trkelja dalje”, objasnila je svome mužu koji je imao puno razumevanja.

Plektrid i Matije, kojima je bilo zajedničko to što su često prelazili preko Reke pakla, gledali su leš sa suzom u oku. To je pojačalo uzajamnu privrženost ovoga veoma uzbudljivoga para.

Otada je njihov život postao doslovno Joneskova drama: „Ameli i kako je se otarasiti”. Bio je to dosta nezgodan leš.

Ubistvo ima nešto uporedivo sa polnim činom koji često prati isto pitanje: šta učiniti sa telom? U slučaju polnoga čina, možemo se zadovoljiti

odlaskom. Ubistvo ne dopušta takvu olakšicu. Upravo zbog toga ono predstavlja mnogo jaču vezu između ljudskih bića.

U ovome času, Plektrid i Matije još nisu našli rešenje.